

e 184.

5990

Ahelad.

H.Heijermans.

Wanemuise
näitalava
++ TARTUS. ++

Nm 183

- Lahkera tähelepanemiseks. -

Raamatut palutakse korralduselt hoida! -
Ara kaotatud ehk rikutud eksemplari
eest nõutakse kolm rubla tasu.

Wanemuise
näitelawa
++ TARTUS. ++

Ahelad.

Lõbus mäng kodukoldele
neljas waatuses.

Hermann Heijermans jr.

Fõlkinud: L. Simm.

Wanemuise näitelawa.
Januar 1913.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

76108

Osalised:Pancras Duij. ¹⁾

Jan, makler,

Henk, fabrikkudirektor,

Toon, üliõpilane,

Coba, tema tütar,

Dinn, ehitajameister, tema mees.

Margriet, Jani naene.

Elsje, tema tütrekene.

Hein Duij. ¹⁾

Gerritje, tema naene.

Marianne, majapidaja Pancrase juures.

Sally, kaupmees.

Dr. Van Ryn. ²⁾

Joseph, raamatupidaja.

Fööline.

Kontori teener

Teenija tüdruk.

¹⁾ Ütle: Duij. ²⁾ Jan Rein.

Kaigepäetaja, katoliiklane.
 Telegrammitouja.

Esimene waatus.

Era kontor wabrikus. Esimene uks par. p. nor-
tuisse. Tagaseinas kahe akna wahel üks wälja.
Pahema akna ja ukse ees möre. Teise külisse
juures pahem. p. suur rahakapp. Ees keskel
suur kirjutuselaud. Lõunaaeg.

1. etendus.

Raamatupidaja Dulc. Kontoriteener. Sally.
Dulc [istub tooli pääl möre ääres]. See kestab aga
 kanna. [Wainus]. See kestab aga, ütlen ma. [Wainus].
Kontoriteener [pah. p. uksest]. Kärra Joseph...
Raamatupidaja [mehkendusel eksitatud] mis siis
 juba jälle!
Kontoriteener. Wersel Weimani poolt, täna täht-
 aeg.

Raamatupidaja [närsitult]. Kui suur?

Kontoritüüner. Seitseteistkümmend tuhat kolmsada viiskümmend guldriat.

Raamatup. Agenda!

Kontoritüüner [toob raamatu]. Olge nii häa.

Raamatup. [nella waadates]. Viie minuti pärast ülas. Kuidas see siis nii hulka aega päälle nassa-lõppu tuli?

Kontoritüüner. Ja ütles...

Raamatup. Ja ütles! Peab hõnseks jääma!

Härra Düüfiga ei saa praegu kokku. [Teener tagasi hüüdes]. Ehk ei! Koputage uuse pääle ja küsige järele, kas praegu võimalik on. [Teener koputab parm. p. uuse pihta, hääl seest.] Sisse! —

Teener (ära).

Düüx [tõuseb püsti]. Kas see veel kama kestab, kuni ma...

Raamatup. Väga võimalik. [Telephon kõliseb] ja? Ja. Härra Düüfiga ei saa kokku. Mis te ütlete? So. Ja midugi. Sada kaheksakümmend seitsemetuhande eest äraantud. — Ülemise jä...

ehitus ilma vundamendita. So? Wältsimise
 selts n'heksa tuhat kallim? Ja nuidugi.
 Ja nuidugi. Saab kumetatud. Tänan väga.
 Jumalaga. (Kõlistab vihasele ära - arvab kõ-
 vasti) ... Seitseteistkümmend, .. nelikümmend
 kolm, .. kuuskümmend viis, ..

Kontoriteener. See on korras. Te peate nii lahke
 olma ja temale telefoni läbi teada andma.

Raamatup. (Kõlistab vihasele) Ja? Noh, preili?

(Kõlistab veel kord.) Ja? Kas ma siis ikka
 kolm korda kõlistama pean, preili? Ja, kolm
 korda! Ei, mitte üks kord! Sada kolmküm-
 mendkuus! (Karjude) ... Sada kolmküm-
 mendkuus. Üks. Kolm. Kuus. Ja? Kas sääl on
 Provinzialbank? Siin aktiiaselts Kette. Ja. Meil
 on siin üks Weiman ja Co. wexel. (Korrates)
 Weiman! Weiman! ... Ja. Weiman - Seitse-
 teistkümmend tuhat kolmsada viiskümmend
 guldnat suur. Pääle kassaläpu, ja. Te peate
 juba kord läbi sõrmede vaatama. Ja homme
 on meil pääle meie horilikku teadaandmise
 veel kaaskümmend tuhat tarwis - lihtsalt

shen. Täna maaga. Wäga lahke. [Kõlistab ära.]

Mida te siis veel ootate? [Kontoriteener ära.]

Sally [tuleb wäijast uksest]. Tere! [Wahhaeg]. Tere lõunast. Halb ilm on. [Wahhaeg]. Tere, ütlen ma. Tere lõunast, ütlen ma. Halb ilm on, ütlen ma.

(Raamatupidaja pöristab kannatamatalt puldi pääl. Sally wastab enne silmapilke rumalalt enese ette, pöristab siis ka sõrmedega wõre pääle awab selle ukse ja wõtab omale tooli.)

Uhh!

Raamatup. [hääle ja liigutustega juuti järlewi-
matis]. Kas siin maest on synagog, et jookseme
sina niisama sisse?

Sally. Ei ole ma veel teadnud, et härra ka juid
(juuti) on.

Raamatup. Ma küsin, kas siin synagog on?

Sally. Huidas ma siis sääl istuksin katmata
pääga?

Raamatup. [kannatamatalt]. Kontor on kõrwal.

Sally. On teil tarwis mulle ütelda. Ma olen täna
esimest korda siin! Nali! Teatage mind ainult.
Ma olen kutsitud.

Raamatup. Kutsutud? Tulge pärast tagasi, keegi on ees.

Sally. Misjooks pean ma oma saapaid lõhkima? Mul on siin väga häa istuda. [Waihus. Raamatup. keel nihaga tööd edasi, kuna ta arvasid enese ette soistab. Sally tipib oma piipu rahulikult, suitsetab, pöörab rahulikult ennast toolil imbu ja hakkab töölisega rääkima.] Kas härra ka võtab? [Tööline nikitab.] Hahh ilm täna! [Tööline nikitab.] Eila oli ka hahh ilm...

Raamatup. Pidaage lahkelt oma suu! Ma pean tööd tegema.

Sally. Teatage mind, ma olen kutsutud.

Raamatup. [nihaselel kirjutuselanale lüües.] Ei! Oodake!

Sally. Mis? Oodata! [Waihus. Võtab tasku raamatu mälja, rehkendab. Tööline sigarit parkurdes.) Kas te suitsetate? [Tööline lüüab hahhulikult ettepaneku tagasi.] Ah, suitsetage aga! Mul on kullalt, terve tasku täis...

2. stendus.

Endised. Henk.

Henk [parem. pool ussest.] Post. [Paneb kimbu paberit kirjutuselema pääle.] Kas nende inimes- tega ära viendakse? [Surub elektriselanupu pääle.]

Raamatup. See sääl peab votama - see on kutsumata võre taga tulund...

Sally. Kutsumata? Kui ma äriasjust tulin!...

Teie isa laskis mind kutsuda,...

Henk. Jammidugi. Hää küll. [Ülewalt alla võre pääle näidates]. Palun väga.

Sally. Teie isa...

Henk [oma käelikutust korvates]. Palun väga! ehk ei ole mõtet teile wastutust anda. [Kontori- teener astub sisse]. Sõnnane post. Üks outuline kiri. [Teener ära].

Sally [lähel võre taga tagasi, niisakamalt]. Teie härra isa laskis mind kutsuda...

Henk. Wõimalis. [uesti usse poole näidates].

Votamise ruum on kontoris, kolmas uus paremal pool.

Sally. Tänan väga. Siis ma votan. [ära].

Henk [niisastatud]. Siia peab nõrd sisse suama,

nii wõi nii! Kui jälle mõni meksel pääle
kassalopu tuleb, saate ta tagasi.

Raamatup. Ja oli hädaline, härra Duif.

Henk. On mulle üks puhas. [Kõlistab.]

Raamatup. Kohaliku raudtee põõlmine ehitus
on meie kätte antud. Sada kakssakümme
seitsetuhut guldmat. Waltsimise selts oli üks
kuhat kallim.

Henk. Hää! Tore! [Käsa hõõrudes.] Ja nimad
ei tahtnud lepingut, haha! [Teenerile.] Ütelge
kirjade kirjutajale, et pärast tunde aega warem
walmis peab olma - kas saate aru, üks tund
warem - pääle kolme lähen ma ära. [Teener
ära.] Imelikumal nägu! Sada kakssakümme
mendseitsetuhut guldmat, sow. Siis tuleb
kahusateistkümme tuhut seitsesada guldmat
kaitsioni sisse maksta. Kõlistage ometi pro-
vintsi alpanka.

Raamatup. On juba tehtud, härra Duif.

Henk. Hää! Teie pääle wõin ma luuta.

(Ära pahem. p)

3. etendus.

Tööline, Raamatup. Pancras, kaigetalitaja öde.

Telegrammitooja.

Telegrammitooja. Olge nii häa.

Raamatup. Telegramm? Teine uus kontoris.

Tel. tooja, Pancras Duif - elukorter.

Raamatup. Ah so. (Kirjutas alla.) Siin on.

(Tel. tooja ära.)

Duke (kõneshild). Ma pean küll...

Pancras (parem poolt uksest; kaigetalitaja lähel es
mälamise ukse poole.) Ja veel kard südamest tärnu,
öde... (Paputab tema nätt.) Ei, lähimõre. Siit on
lähem. Ja kui teil kunagi mind tarvis on...

Öde. Ma tänan teid.

Pancras. Kui teil mind tarvis on...

Öde. Waustel on ikka tarvis. Jumalaga, härra
Duif. (Ära.)

Pancras. Jumalaga, öde. (Raamatupidajale.)

See on ingel, ingel! Selle eest lähel inimene
kas või tulest läbi. See nõuab inimesel hai-
guse ära! - Kes see on?

Raamatupidaja. Keegi, kes teid tund aega juba
ootab.

Pancras. kind ? - Te teate ometi....

Raamatup. Te olete rätelnud, et ta tulema peale...

Pancras. kind ? kind ? kind olen seda rätel-
nud ?... (Tööline nirkutab). Mees, te olete
pääst segane!

Tööline. Kas sa kind ei tunne enam Pancras?

Pancras (pahaselt). Siis - Pancras!... Käs annab
teile võiguse...

Tööline. Tööpööst, kas sa ei tunne kind
enam ? - Wana Jakob Dulc...

Pancras (järelnõutelis). Jakob Dulc... Teie olete?...

So so... Ma ei oleks sind ära tundnud!

Tööline. kind kind ka mitte.

Pancras. So. So. So. Jakob Dulc. Sa mis sa
siis nüüd tahad, Jakob ?

Tööline. Ma tahan sinuga rääkida.

Pancras. Sase käia, aga mitte väga pikalt, ütlen
ma sulle - täna on juba nii kui nii kõis
pää pääle pööretud. (istub raamatup. vastu)

Koh ? - ma kuulen.

Tööline (pääd raputades) Ma pean sinuga üksi
rääkima.

Pancras. Üksi? Selle härra ees ei ole mul saladusi.

Tööline. Aga minul on.

Pancras [raamatup.] Koh, siis silmapilgus.

Raamatup. [algasid kehitades]. Härra siin ootab selli töö peäle, mis mul ees on.

Pancras. Ja - kas sellega ei ole natuke aegahemiseni või esmapäevani?

Tööline. Ei, Pancras. Homme on juba hilja.

Pancras [näitab raamatup. näega]. Viis minutit.

Raamatup. [algasid kehitades]. Hää küll, härra

Duif. Telegramm. [Arv.]

4. etendus.

Pancras. Tööline.

Pancras [avab telegrammi ja loeb mitte midagi arusaad.] Prantsuse keeli! Ei mõista! -

Koh siis!

Tööline. Kui su hääl mitte seksamaas poleks jäänud, siis ma ei usuks, Pancras, et sina siin minu ees istud...

Pancras. Ei. Tuleb sagedasti ette, mis? Suitsetad?

Tööline. Ei, tänan.

Paneras. Ta on hää...

Tööline. Ei, tänan.

Paneras. Pane ta siis taskusse...

Tööline. Ei, tänan. [Wahaeq. Paneras panib oma-
le sigari põluma.] Paneras, tead sa minu
põjast?

Paneras. Siin põjast?

Tööline. Siin põjast Gerritist, kes siin juures
katalsepp on?

Paneras [naeratades]. Kuidas peaksin ma teid
kandma, inimene - niisada inimest teivad
wabrikus tööd. - Ah sul on üks poeg katalsepp?

Tööline [nikutab]. ... Aga homme õhtu on ta
mullitsal. Talle üteldi üles.

Paneras. Sv. [Kannatamata kõlistades]. Ma tahan
oma põjaga...

Tööline. Ei ole enam tarwis - tänan. [Sähis ukse
juurde ja pöörab ümber]. Kui sa täna õiesel
sängis lamed, Paneras Duif, mõtle siis nune-
kümneneljandama aasta pääle, kui meie seltsi-
mehed olime, kuidas me siis ülewal raudtee-
jaama wõlwitund katusel istusime - me tagusime

neetisid sisse ja sinu käes oli suur haamer -
 siis hakkas sul pääd ümber käima - ja
 mina...

Kontoriteener. Kas te kõlistasite, härra Dui? ?

Pancras [närsitult edasi-tagasi jookstes.] Ja!

Ei! Kes teid siis nutsus! [Teener ära.] Edasi,
 sina!...

Tööline... Muud midagi...

Pancras. Lollpää, lollpää! Nagu ma ei teaks, et
 sa mind tugevalt kinni haarasid, ja et me
 mõlemad koos üle plaatide kuni kandjateni
 libisesime...

Tööline. Kuni katuse rennini...

Pancras. Kuni katuserennini! Haha! Et me
 seekord mitte alla ei lennanud! See oli lau-
 sa ime. Mina silmaga naela otsa...

Tööline. Mina murtud sõrmega ja küüsed
 olin omal käppadelt ära kiskunud...

Pancras. Ja rong - mäletad meel - ja rong,
 mis parajasti jääma sisse seitis, et terve
 ehitus makses. - Ja kuidas nad kõite ja redel-
 litega maeva näginud, et meid kätte saada?...

Tööline. Ja kuidas muister neile meel minasse
kargas...

Paneras. Ja, see oli ühes närvnael. Istu ometi-
istu, ja, minni vastu! [Tööline istub raamatup.
kohale.] Ja misugune kõrgus! Peaks öieti
arvama, kuidas see tuli, et mul pää ümber
hakkas näina - aast aastalt istusime me
ometi raudteejaamade katustel...

Tööline. Sa läksid inimeste pärast all nii riiv-
tilises...

Paneras. Ja õigus! Ma näen neid praegu meel-
lugeljad suitsud suus, kes naersivad, kuna
meil...

Tööline. Kuna meie higinäina pidime nagu
narud päikese paistel...

Paneras. Ja päikese paistel! Ja kuum oli!
Kuumus kuum, mis?

Tööline... Ja sina tõtsid haamrid - ja
wandusid - ja ütlesid üksikuid piibli värssas...

Paneras. Hahaha! Piibli! Ja: Seda ma tund-
sin!

Tööline. Sa ütlesid parajasti seda kohta Jakobist:

"maata, tööliste palu"...

Paneras. Õigus, õigus!... "his teie omast maast
loigandud olite"...

Tööline... Hilitsaid koid - ütlesid sa...

Ja siis hakkasid sa meerima, silmad punnis
nagu kalal...

Paneras. Ja, ja! Kui sind ei olnud, ei
istuks ma praegu siin. Elus tuleb hulle asju
ette. - Gerrit, ütled sa. Oota õige. [Telefonerile]

Ku? Ja? Kes Pieneman katalsepankojas on?

Saavatekases on ta? Kutsin teda, ta peab silma-
pilgus telefoni juurde tulema. [Kolistas ära]

Säh, suitseta! Suitseta, ütlen ma sulle, hm -
jõ - ja kas sina siis kõne see aeg oled olnud?
Keeoline üksteise silmist kadunud, mis?

Tööline. Kinnu poeg teidab meid.

Paneras. Teidab? Kinnu olen viiekümne seitse.
Sina oled oneti noorem...

Tööline. Neljakümne nendamaast aastast saadis
ei teema enam tööd - mul oli õnnetus -
ma jäin ühe kandja ja põikleti mahale -
terme kraam siin sees punn - sülgasin verd -

mahtemahel nüidgi meel...

Paneras. Kuisa ainult sõnagi kõssanud oleksid. [Tööline raputab pääd]. Na, mispärast siis mitte, tulise pihta!

Tööline [pääd raputades]. Mul oli ju mu poeg. Me saime juba läbi. Tema naene on surnud, mina muutsen tema majatalituse eest.

Paneras. Sv. Sina muutsed majatalituse eest?

Tööline. Kolm last on tal ka.

Paneras. Kolm? Hää küll!

Tööline. Ja, see ei ole kerge asi! Kõige noorem on meel mahkmetes...

Paneras. Hahaha! Ja sina pead teda ümber mahkima!...

Tööline [nohutab naeratades pääga]. Ma olen juba pikemat teinud. Sel suvel oli vanematel lastel sarlak - ja siis oneti kõik korras pidada - kartulid koorida - riideid lappida...

Paneras [naturaeliigutatud]. Paganapihta, inimene, sa oled...

5. stendus.

Endised. Marianne.

Marianne. Teie leem, härra Duif.

Panoras. See on minu majapidaja, Jakob. - Tema kooris kartulid, Marianne, lappis riidid, mahib last! Hahaha! Anna aga ternale...

Marianne. Tohter ei lüka mitte.

Panoras. Siis touge ternale ka üks tass. [Teda tagasi hinded], mis siis selles telegrammis seisab?

Marianne (naeratades). Teie härra poja skäest ilinoolist... Siis court d'argent. Envoyez-moi deux cent florins, Antoine.

Panoras. Mis tal on?

Marianne. Mul on raha tarwis - saada mille kassada guldinat, Antoine.

Panoras. Antoine! Antoine! Nagu ei saaks ta Toon ütelda! Ja siis see meetud Prantsuse keel!

Marianne. Ja kartis wist uudishimulikka silmi.

Panoras. Ja muidugi! Ja muidugi! Küll me tellu juba wastame. Kirjutage üles Prantsuse keeles, mitte punast krossigi.

Marianne. Pas le son...

Paneras. Mis te kirjutasite?

Marianne. Pas le suu - mitte krossigi -

Paneras. Ei - punane peab juurde tulema!

Marianne. Seda ei saa tõlkida, vähemalt mina mitte.

Paneras. Selle jaoks olete nüüd Prantsuse keelt
tppinud, pagana pihta! Mis on Duif Prantsu-
se keeli?

Marianne. Duif - tvari: Prantsuse keeli
pigeon...

Paneras. Kirjuta siis: Palleusu Pishang!

China ei lase omal nahka kauemini enast
üle kõrvade tõmmata! Antoine! Antoine! -

Palleusu! Palleusu! Mitte krossi, mitte krossi!

Ja nüüd veel üks tass leent. See sääl on

kord mu elu... [Telefonikell]... Minge

aga. [Kõneldes] Teie, Pienemanni? Mis lugus siis

selle teatava Gerrit Dulskiga on? Inimene,

ärge karjuge uneti niivisi! Koomituse sai?

Mispärast? Mis? ... Üleskihutaja itlete te? -

Ah mis teie oma üleskihutamisega! - Jäab

oma kohalt! - Ei! [vihaselt], mis te itlete?

See ei lähe mitte teisiti? Ja mina ütlen teile, ta jääb oma kohale! So, minu poeg arvab seda hääks? - Hää küll, siis tahan ma oma poja - pidage aga oma suu - muu jätke oma teada. [Panab kuulamisest ära]. Kõhmetas suur sel inimesel! [Kõhmetas]. Sinu poeg on siis illeskihutaja? Hää küll! [Marianne tuleb teise kassi rammulemega]. Säh, joo! Kas sa ei taha pipart ja saula?

Tooline [rimbatuses]. Kas seda sisse pannakse?
Paneras [kanturiteenrile]. Telegramm. Telegrafiline kohe. Pallessu! Pallessu! Hahaha! [Teener ära]. See on leem, surmud tantsima panab! Ja, ma olen haige, Jakob - raskesti haige. - Palju ei püüdnud, siis vleksin ma teise katuse päält maha lennanud! Tema ja halastajavõtt, kes ennist äraläks, need ajasivad mind jälle pukki. Ilma teie silmadeta, Mariannekine...
Marianne. Ah, härra Duif, ärge nääkige oneti nüsuqusi umalusil!

Pancras. Rumalused! Kas teil ei ole silmad
pääs, Jakob?

Marianne. Koh, siis ma lähen parem ära.

(Ära.)

Pancras. Hahaha! Kiremise pärast, ma tun-
nen enese nagu noore kuse olevat. Jää
istuma, Jakob. Täna on meil võrkene pidu,
et ma ennast jälle ilusse olen upitanud!

(Otsib oma rahakotis). Sa ei tohi mitte...

Tüeline. Ei, Pancras, mitte raha.

Pancras. Tühik lori! Rumalus! Siinse ma
ei ütle palluse! - nüüd, kus ma siin jälle
nägin. (Ära parem. p. uksest).

6. etendus.

Tüeline Henk.

Henk. Joseph! (Imestades) Mis teie siis siin
teete?

Tüeline (kimbatuses). Pancras ütles...

Henk. Pancras! Pancras? Ja - mis te sääljote?

Tüeline (kimbatuses). Ma ei tea mitte, härra.

(Fõuseb üles).

Henk. Bonillon! Tamu'dugi!

7. etendus.Pancras. Endised.

Pancras. Jakob. . . So, Hensk, see on. . .

Hensk (tagasihvitud pahameeliga). Jammidugi,
papa. (Ära.)

8. etendus.Pancras. Tööline. Raamatup.

Pancras. Hm - hm! - chinn paeg.

Tööline. Kas see härra sinu. . .

Pancras. Ja - direktor, mina olen juba paar
kuud - äh - äh - (raamatupidajali, kes praegu
sisse tuleb). Mis ma olen, Joseph?

Raamatup. Mis teie olete?

Pancras. Ja, Ja! Mis ma olen äriühisuses?
Vah?

Raamatupidaja (tusaselt). Valitud komisar. . .

Pancras. Kas saad aru? Valitud komisar!

Antke mulle ühe kakskümmeendwisi goldnat,
Joseph - mul ei ole tüepoolset mitte täielik
tasuvus! (Raamatup, kölistab). Mis te saal teete?

Raamatup. Kõrsin kassalt, härra Dui.

Pancras. Missugune seiklus! Kas teil siis

sularaha ei ole?

Raamatup. Ei. Nüüd viendadakse niisugused
arjad väikese kassa kaudu.

Paneras. Väike kassa! Suur kassa!

Raamatup. Ühisusel on Italia raamatupidam-
mine.

Paneras. Italia raamatupidamine! China sein
ilma niisuguste viiguritetaagi kannis kaugel.

Raamatup. (kontoriteenrile). Tõuge kassaküm-
mend viis guldnat. Raamatusse kirjutada
härra Paneras Duifi arvesse, esialgul.

Paneras. Esialgul?

Raamatup. (naratades). Ja, härra Duif. Ühi-
suse raamatust ei ole teil eraarvet. See tuleb
sellest...

Paneras. Minge kus kirjat! (agedalt teenrile)...
Wiiskümmend tõuge, aga ruttu! (Teener ära)

Istu siia aga jälle. (Tõorsele kannatamatalt
edasi-tagasi). Joseph, niisugused naljasid
ei lohi mulle enam...

q. etendus.

Endised. Jan. Dirx.

Dikk. Tere.

Jaan. Halvas tujus, papa - ja päälegi tana!

Pancras. Kas tüe omal ka mäikest kassat peatu?
Tulise päralt, see on ju... sinu mend kenne
teeb päris kommetit äriaga! [Sisseastuma teen-
rile, kes raha raamatupidajalvära tahab
anda]. Ei, sina sellega! Täna! [Teener ära]

Karub - sinule.

Tööline (kaartlikult). Pancras, ega sa uneti...

Pancras. Ära ele uneti kentsakas! - Sinu jaoks. -
Ja ma tulen vord sinu juurde. Kus sa elad?

Tööline (rimkatuses). Nunnauulitsas...

Pancras. Nunnade juures! Hahaha, sina
maiasmoke! Ma tulen vord, kumled sa -
ma tulen ka vord nunnaste juurde!...

(Tööline ära. Kõrleb kovasti oma käsa). Sääl
te müüdi seisate ja mahite, mis? See on teile
arusaamata, mis? Kas te teate, kes see mees
oli? Ei, mis? Kuidugi mitte! Kuueksümne-
neljandal aastal päästis ta mul elu - ja,
päästis mu elu! Peaegu ollesime mõlemad
raudteijaama katuseilt maha veerenud!

Kaks millimeetrit veel raugemale ja Henk ja Toon ja (Dirkile) sinu naene ei oleks ilmale sündinudgi! (Janile). Sina olid siis kahe aastane ja imesid oma käppa. Seda tegid kuni viie või kuue aastani, hahaha!

Sul on ikka range jannu olnud, mis?

Hahaha! (Jan pöörab märkidega tema tähelepanemist raamatup. pääle.) Ah so!

Ei ole libatud. Küll te hüveldate mind aga igast riigist! Kas te arvate, et see mees mulle niht tõbusat päeva on valmistanud? See on nüüd vähemalt pidupäev, mis naljaka mälestusega algab.

Dirk (kergetl). Tõtt ütelda, isa - see ei lähe ju mulle midagi sõrda - aga minu arvust olid sa natuke liiga suurepäraline. Viiskümmeend guldmat jootraha! - See on juha.

Panoras. Kuueksümme neljandel aastal on ta mu....

Jan (naeratades). Ja, muudugi on see sinu asi. Mina ei ole kunagi sellest loost midagi kuulnud....

Pancras. See ei tõenda muud midagi, kui et
mina lambapääd olen — pagana lamba-
pää! Kuidas mõisin ma Jakob Dulci —
Jakob Dulci ära unustada...

Raamatup. Jakob Dulc — kas see Gerrit Dulci
isa on, kes...

Pancras ... Ei, tema poeg, hahaha!

Raamatup. Kas te teate ka, et...

Pancras. Ja muidegi! Ohjuka teada! Üleskihitaja!
Üleskihitaja! Imelise sõna!

Jan (naudes). Meil ei ole tarvis küsida, kas papa
käsi hästi käib.

Pancras (viskab talle telegrammi kätte) Sini
menna Tuoni viimane päevauudis. Hääd, mis?
Antoine! Ma andsin talle aga hääd õpetust
mind pilgata. Ta saab silmad tegema, kui
ta loeb: Pallessu Pishong! (Dirkile). Voh,
kuidas sina siis mõelja nõed? Kas noorus jälle
müristamine oli?

Dirk (naeratades). Ei. Õnneks mitte. Aga
ma tulen äriasjus, ja sina oled niisuguses
rääkimise tühinas, et mul võimalik ei ole

sõnakestgi ütelda.

Pancras. Ariasjus?

Jan. Kui härra Joseph silmapilgus...

Pancras. Teie olete täna siin üleliigne...

Raamatup. (ohates). Ma võtan siis oma töö kaasa

Pancras (paksu raamatu üle pilgates). Ka te seda ka üksi jätate? (Raamatup. ära.)

Kahaha! Kui mina päälhakkasin, siis kirjutasin ma oma sissetuleku ja väljamineku sinu ema kapiselja peäle. Nüüd kirjutatakse seda ilukõites piiblitusse - Italia keeli!

Raamatup. (ristab pää läbi ukse sisse) Pange tähele, kui telefon kõliseb!...

Pancras. Ja, ja. Minge teie aga oma vooriga!

- So. mina olen valmis.

Dirk. Jsa - Jan ja mina meil on nõnn üheskõrs ühte äri ette võtta, päris tähtsat äri...

Pancras. Naooh! Teie mõlemad üheskõrs!

See ei või ometi pääwagi ilma küllita mööda minna!

Dirk (naeratades) Me katsume häa äri peäle...

Jan (naerdes) Ja, see on ka kõige suurem
hädavõtt asi juures.

Pancras. Maailm on ennast täiesti muutnud
selle kahe kuu sees, kui ma haige olin. Teie
olite ju nüüd päris tuisesed - ja muidu...

Dirk (järsult). Mis muidu?

Jan (äritatud). Ja, mis muidu?

Dirk. Muidu mitte midagi!

Pancras. Muidu olite te...

Dirk. Ei, sugugi mitte.

Jan. Ei mõtlegi selle peäle.

Pancras (naeratades). Ma tahtsin ütelda,
muidu...

Dirk. Seda ei ole sul tarvis meile ütelda -
sul ei ole selleks mingisugust põhjust.

Jan. Papa, ära uneti vana suppi soovindama
hakka. Meie olime uneti selle jaoks ilmas
olemas, et keineteisele elu lõbusaks teha...

Pancras. Päris õige! Noh, nüüd ma tunnen
sind jälle ära, hahaha! (Telefon). Ja? -
Siin "Kette". - Sundani kurs. - Ja, ma kirjuti-
tan juha. Finas 118, 15 nuala kolme kuu

pääle § 117. Ja. - Tänan väga. Ja. - Tii,
 Jongemans! . . . (Raamatup. tuleb sisse, et
paherit võtta, kuulatab.) Ütelge mulle õige, kas
 te teate, mis vahe on noore tütarlapse ja lae-
 waaniku vahel? - Ei? [Kõvasti naerdes.]
 Ei? - Päris tõesti mitte? - Vah, siis on mul
 teist aga kahju, hahaha! Siis te ei peaks
 parem abielusse astuma, hahaha! [Kõhistab
naerdes ära. Raamatup. läheb paheritega ära.]
 See on aga sisse kukkunud! Tuli si pihta,
 tina jälle tõusnud, Henk on pagana poiss!
 Ta muretab juba kui turuhinnad tõusevad.
 Just nagu mina. [Höövab käsa.]

Dirk. Kas sul nüüd üht silmapilku meie
 jaoks on?

Pancras. Mitu. Sase lahti.

Dirk. Aga see jääb saladuseks!

Pancras. Mitmes mina olen, kellele sa seda
 jutustad?

Jon (kammatamatalt). Papa, sa oled nagu laps-
 sine tosin.

Dirk. Enam kui tosin. Sa tead ameti, et sellest

ammujuba jutt oli, raudteed linnast
eemale ümberhitada.

Pancras. Ja, ja.

Dirk. Kõik, mis raudtee taga on, on surunud,
kõigist lähikäimisest eemale tõrjutud.

Pancras. Ja, ja.

Dirk. Mõned ünnetatud majad, mis vanast
ajast soodis sääl seisavad, ei ole kruusigi
enam väärt. Jga poole tunni pärast oodata,
kuni käepund lahti tehtaakse, seda ei taha
oneti ükski inimese hing, häämeeliga.

Pancras. Ei, ei.

Jan. Noh ja nüüd teame meil...

Dirk. Kuule oneti! - Tema teab seda pärs üksi!...

Pancras. Noh, tead sina - ei - see on oneti liig.

Kas mina sinu juurde tulin, või sina minu
juurde.

Jan. Arvad sa ehk, et mina kui masler oma
silmad kassus kannan?

Dirk (äritusest punane). Ei, niisugune häbe-
matu! See on tüepoolest, et kas karga naha
seest väljas! Täna hommiku ütles ta veel...

Jan (hõnvrähudes). Mis ma ütlesin täna hommikku? ...

Dirk. Sa ütlesid, pagana pihta! „Dirk“...

Jan. Ja, ära sönn ümber pööra!

Dirk. Sönn ümber pööra! Siis ma peaksin ju sina olema! ...

Jan. Ei ole ju wäewa wäärt sinu jämmedusi kähele panna.

Pancras (sissejuhatades). Meie jääme käsipuujuurde seisma.

Dirk (wihaselt Janile). Kas sina tahad? ...

Jan. Ei, tänan. Sa tead seda uneti päris üksi ...

Dirk (kehital aritatult alasid). Halpus! — Koh siis, — meie saime teada, isa, et nõun-koogu komisjoni salajas aruandes nõun annab ...

Pancras ... Raudteed ümberhitada, ...

Dirk (imestades). Kust sina seda tead?

Pancras. Jaa! Sa näed, päris rumal ei ole ma veel mitte! Haha!

Dirk. Kas sa kellegiga rääkinud oled?

Paneras. Mina? Mitte inimepehingega! Aga see on smeti loogiline, eks ole? Kui korset kitsaks jääb, siis tehakse ta lahti.

Dikk. Et asja juurde tulla - kas sa tahad osa võtta? Terve tükk kuni kirkuni on meil käes - ühekomme on otsus anda, ja mõi ei. Vähemalt veeland miljoni teenida...

Paneras. Sularaha?

Jan (ägedalt). Sularaha! Selleks on meil sind tarvis!

Dikk. Misjooks sa enmast nii äritad? Kas sa ehk tahad, et isa kobe külge hakkab, nagu kala õnge otsa? Ma ütlesin ainult: mõtle järele.

Paremat juhusst maaga kasulikkus äri teha ei ole mitmel aastal ajal enam olnud!

Kaherksa rüdnat mitmeeter, see on ju paus-müüdu.

Jan. See on kingitud, kingitud!

Paneras. Ja kui nüüd nõuukogu ei ütleb?

Dikk. Selle eest võtan vastutuse oma päale, tulise pihta. Sääl on nimelt - aga isa, kui sa sellest sõnakestgi edasi räägid - nimelt linna-

mulinikud võtavad arjast vsa. Koh? Hähä!

Kas ei ole hää? Kas ei ole peenike?

Jan. Sa pead meid viiekümne tuhandaga aitama. Ma võiksin ju mõne panga käest saada, aga siis peab nendele ümja plaani usaldama, ja kui ta suutäie nina alt ära näpsab, siis istume säääl -

Paneras. Aga kui see asi wiltu lähel?

Jan. Ja kui teemas maa pääle langel! Mitte üks juuksekarw minu pääl pääl ei mõtle selle pääle.

Paneras. Seda, usun ma, võid sa kergesti ütelda.

Dikk. (ummalt naerdes). Hahaha! Mitte üks juuksekarw teema pääl pääl! ...

Jan. Suurpäraline! Tere!

Dikk. Koh - oled nõuus, isa? Kui meie mulit-
sa walmis chitarud olime, ja ta kogukonnale
üle annaine, siis nimetatakse ta Paneras
Duiqi mulitsaks. Seda ei oleks sa ilma sgi
arwanud, mis?

Paneras. Chimpärast kas wõi Paneras teiwa.

multraks, sest minu ei tee seda mitte.

Dirk. Ei tee mitte...

Jaan. Ja mis pärast mitte, kui küsida tahid?

Pancras. Sest et ma asjadega tegemist ei tee, millest mul aimugi ei ole - sest et mul hinni ei ole niiskümmend tuhat igavesti kinni panna...

Dirk. Igavesti?

Jaan. Kus siis sellest räägib...

Pancras. Ja muidugi, seda ma ju tunnen! Anne on raasitõhn ja kümpaiste, ja pärast sönnikuhunnik...

Jaan (ägedalt). Teiste sõnadega: meie tahame sind küssata...

Pancras (natusekõrvitatud). Mis te tahate, ei tea ma, ei lähe mulle ka sugugi korda.

(Jaanile). Ma panin sind ärisse - andsin sulle hunniku raha - Ma vastutasin kümme aastat tagasi sull kümme tuhande eest, olen nad nahka mööda saanud...

Jaan. Seda kuulen ma müüd juba kümnes kord!

Paneras. On ometi piir olemas, piir! (Dirkile, kes mahule rääkida tahab.) Ja muidugi, sina. Kui sul ehitustega milten läks, siis pidin mina aitama. Ma olen sulle kuuskümmend tuhat guldinat laenanud, laenanud mekslite vastu ja sinu annusena pääle. (Ägedamolt Dirkile, kes jälle rääkida tahab.) Ja muidugi! Ma ei hida seda sulle ette. See seisab raamatutes ja sellega asi nudi. Aga veel viiskümmend tuhat teile mõlematele kokku...

Jan. Ahile? Uhisus on...

Paneras. Ei lähe mulle midagi kurda!

Jan (ägedalt). Kui see ^{koik} sulle midagi kurda ei lähe...

Paneras (ägedalt). Ei, midagi mitte midagi!

Dirk. Sa oled lihtsalt naeruväart. Sinule tehtakse ärilise ettepanek ja sina lähed isiklikuks. Igatahes mõtle selle üle järele. Ülehomme peame me otsusele jõudma.

Paneras. Ahul ei ole karris asja üle järele mõelda, mis milten läheb...

Jan. Ja kuita ka milten läheb ja sina wie-

kümme tuhandega lüüa saad, mis sellest
siis õige oleks?

Pancras. Mis sellest oleks?

Jan. Sa kirjutasid lihtsalt kakskümmend
viis tuhat meie kummagi jaoks maha -
Jumal, papa, see ei ole uneti ei tea mis suur
asi! Sina oled kõige rikkam mees linnas -
sul on kõigest neli last....

Pancras. Ja muidugi! Kahju et ma angerjas
ei ole. Siis tahaksit mul elusalt raha ilu
kõrvade.

Jan. Sa ei taha siis mitte...!

Pancras. Ei, ma ei taha, ma ei taha! Ma ei kuu-
le mund midagi kui raha, raha. Minu pidu-
päeval jälle raha, raha. Sinu vend Toon,
kes nüüd juba kümme aastat studeerib.

Jan ^{Ka} ~~Pancras~~ ann perele haisast worstist mä-
gisi tekitit teha!

Pancras. See on minu asi. Ainuke, kes midagi
määrt on, on Henk.

Jan. Muidugi, Henk, kes sinuga kui koolipoisiga
ümber käib....

Panoras. Ja mõtleb selle juures ainult hääd.
Ei, ma ei taha mitte, ma ei taha mitte - (viisi-
tades) ja kui ma ka tahaksin - ma ei või
mitte. Arist on ardfiaselts saanud. Minu
oma usad (lööb käega aahakapi pääle) on siin...

Diru. Väga naaval Henkist. Kes tuleb kõige
lähemal istub...

Panoras (ärritatud). Ja, tulise pihta, mis pärast
tegin ma kahe kuu eest Henki tahtmist, kui
ma puhkusele jääda mõtlesin? Mis pärast
tegin ma üna arist ardfiaseltsi? Kas see
teile armsam oleks olnud, kui wabrik,
milles minu südame veri ja higi on,
wabrik, mille mina kui repasell asutasin,
wabrik, mis mind halliks on teinud, - kas
see teile armsam oleks, kui ta teie puolt lai-
ali saaks ristud - kui - kui ma surmud
olen?

Jan. Nixana...

Panoras. Nixana! Nixana! Mina olen
viieksimne reitsme aastane ja mul ei ole
mingisugust hirmu teid ennast taita lasta...

Dirk. Nah, mina lähen. Meie teame kust puult kuul puhub.

Jon. Aukartust äratan! Sule on ju tänastore tuju!

Dirk. Kui me sisse tulime, oli ta juba niisugune.

Jon. Võrastele kirjustele misatakse raha peoga, aga meie....

Pancras. Teiega käidakse halvasti ümber.

Dirk. Üks sõrd ja ilmaasgi enam.

Pancras. Jumala nimel, ärju saagu siis Pancras-Duif mulitsat.

Jon. Kaera aga sina! Aga see Henskist rohkemini lugupidamine - kes mõõdamises kuu aas-tat noorem on - sellele lükkame meie, kui tarwis riivi ette. Meil on needsamad võigused. Sa teed ikka ainult seda, mis sulle meeldib.

Dirk. Ja, mis sulle meeldib.

Pancras [jälle hääs tuju]. Hahaha! Sambapääd!

Dirk. Kas me homme ehk peame...

Pancras [wiivitades]. Ma.... räägin õige Henskiga....

Dirk (järskiv.) Jumalaga.

Jan. Papa, sa oled nii imelik, nagu - nagu -

Paneras. Nagu - nagu - Jumalaga! Saabapääd!

10. etendus.

Paneras, Marianne.

Marianne (kes viimaseid sõnu kuulnud). Kas teil pahandusi oli?

Paneras. Pahandusi, pahandusi! Meil olime natuke otsesohesed, minu poeg, minu väimees ja mina. (Rammuleemetasside pääl naidates.)

Wõtki aga ära!

Marianne (ettevaatlikult telefoni kuulamisturn kätte võttes). Kas ma ei tohi ehk...?

Paneras. Kas te telefonidele tahate?

Marianne. Kanad ei ole veel tulnud.

Paneras. Koh, laske aga rääia!

Marianne. Härra Henk ei taha mitte, et ma maja pidamise asjus...

Paneras. Ah mis! (Kõlistab ise). Mis on siis teie kanadega?

Marianne. Kok, linnukauplus...

Paneras (telefonides). Kok. - K. O. K. - Kok! -

Ja, ja. Kas teil oliti sääl, Koks? [Rasmatys.
ilmub uusel]. Kus kanad jäävad! - Kellega
 te räägite? - Guif! Pishong! Dui - Dui - uif!
 Otsekohe? - Ta ütleb otsekohe...

Marianne. Ütelge talle, et ta võiks sisse jätta.

Pancras. Mis võiks?

Marianne. Chao joo maksa. Muidust näpab
 nad ära.

Pancras. Koks, minu majapidaja ütleb, te ei
 tohi mitte magu ja maksa ära näpata. Ja
 mitte kogemata kukkesid saata! Jumalaga,
 Koksikene! [Kolistas ära]. Kas teil niisuguse
 ruttu on? Mis teil siis sääl kaelas ripub?

Marianne. Ah Jumal, minu medaillon on
 lahti läinud!

Pancras. Tulge siia, ma panen ta sinni.

[Säheneb temale].

Marianne [tassisid käest ära pannes]. Tänan. Seda
 saan ma iseäi.

Pancras. Kas te mind nii kardate, Mariannekene?

Marianne. Kardan? Mulle paistab ainult, et teil
 viinuste päävade sees - natuke - imelikult -

minuga ümber käitu - alles ennist, selle tüs-
lise juuresolekul minu silmade üle ...

Pancras. Ah! Kas ma seda ei tohi?

Marianne. Ei tohi? Ära keelata ma seda ei
või. Aga kui see nii edasi läheb, siis ...

Pancras. Siis? ...

Marianne. Siis ... See ei ole mitte ilus inimese
vastu, kes teise teenistuses on.

Pancras. So.

Marianne. Ei, niidugi mitte. Ja et nüüd
sellest juttu on, siis ma ütlen ka kohe, et te
mind viimaste nädalate sees, kui teil juba
paremini läks, väga vihastasite oma
alalise silmitsemisega ...

Pancras. Milllega?

Marianne. Selle inetu otsavahtimisega -
just nii nagu te praegu teete - nii ei vahita
ühile ainsale naisterahvale otsa.

Pancras. Kas te ehk arvate, et muna vina
sui sarnest on?

Marianne. See on jälle väga kenasti öeldud,
aga siis peate omale selle jaoks küll redagi

teist otsima - mina tahan, et mind rahule
jätakse.

Pancras. So! Tulehark.

Marianne. Halastaja õe ees oli teil rõõm armu-
tamist. (Wõtab tassid.)

Pancras. Tema oli taewas, teie olete maa, tulehark.
(Medailioni paale näidates). Kes sääb sees on -

teie armsam?

Marianne. Ahinn surunud mees.

Pancras. Teil sur - - - teie olete lehk?

Marianne. Ja. Ja ma olen oma kümneaastase
poja kasvatada andnud.

Pancras. Kust te selle küis nii rihkorraga wälja
wõtate! Ma ei teadnud rõõgast sellest sõnagi!

Marianne. See seisib ju minu tunnistuse peäl.

Pancras. So, Ei ole mulle silma puutunud.

Näidake oniti. (Panab tassid jälle raest ära, ja
wõtab medailioni kaelast ära. Pancras awab
selle). See noor mees on surunud? (Tema jaatab)

Armsu juha?

Marianne. Üheksa aastat.

Pancras. Ja teie jäite aastase lapsega maha?

[Tema jaatab.] Ja olite ennast üsna üksinda
 jääalvee hoidnud? [Tema jaatab]. See on ju
 pagava aeg...

Marianne... Ahus - just see, mis ma natukesel
 aja eest ütlesin.

Paneras. Täna. See läks pikka. [Ainab medail-
 loni teise poole]. Ja see on teie poeg?

Marianne Ja - kui ta poole aastane oli.

Paneras. Teie nägu! Missugune paksukene!

Need jalad! Hahaha!...

Marianne. Ja kaalus seekord kuusteistkümmend
 naela.

Paneras. Kuusteistkümmend naela! Kaste oma
 lapsi - oma last, tahtsin ma ütelda kaalusite?

[Tema jaatab]. Seda ei ole mina ialgi teinud.

Tean seda meele pidama. Väib mulle veel tar-
 vis tulla, hahaha! - hispärast ei lase teie
 teda siis mitte siia...

Marianne. Missugune küsimus! Kui koha
 pääl ole, siis laps...

Paneras. Koha pääl! Koha pääl! Kas ta siin
 on? Ja? Siis võtke ta oma juurde!

Marianne. Sää! olen mina mõistlikum,
härna Duif. Ma ei mõtlegi selle peale.

Pancras. Küll me näeme, küll me näeme! - Teie
silmade pärast... Ärge uneti ära juukse!

Marianne. Ma palusin teid praegu alles tunn-
givalt,...

Pancras Ja kui ma teile nüüd ütlen, tule-
hark, et ma - et ma -

H. etendus.

Pancras. Hensk.

Hensk. Üheks silmapilguks, papa. (Marianne ära)

Pancras. Ma ehmatasin päris ära. Sul on üks viis...
(Paule medailloni ära).

Hensk. Mul on üks viis?...

Pancras. Nii häkitselt,...

Hensk (äritatud). Papa, mina olen viismare, kes
sulle just täna paha ütelda tahaks, aga, töö-
poolust, asi läheb liiga hulluks. Siin ei ole uneti
elutuba. Ma arvan, see on küll direktiooni
erakontor.

Pancras (halsalt). Ma ei ole ju ka ütelnud, et...

Hensk. Na kuule uneti! Ma olen sulle väga

tänulik sinu lahkuse eest, et sa seda mitte ei ütlenud. (Kallis äritatult.) Sa teed meie äri naeruvääri liseks. Kõnnikust õhtuni - kuni hilja õhuni teen mina tööd, et seda kupaatust uuesti korraldada...

Pancras. Kupaatust? Missugust kupaatust?

Henrik. Seda kupaatust kontoris, juhatuses, mabrikus....

Pancras. Ah mis! Ära edwista. Sa asusid sõja pesasse....

Henrik. Sinust ei ütlenud ma ju midagi halba - ma arvan neid teisi, kes võisid koos sinu hääsüdamlust ja wanatnaadi ülelastust kurjasti on kannatanud. Ja selle asemel, et sa mind müüd selle - tallipuhastamise juures teekarsid. - määrad sa minu kontoris - ja minu kontoris, mina olen siin müüd wastutaja - kokkusaamisid võimsuugu inimestega. See ei kõlba mitte. Annad neile bouillon -

Pancras. See mees on kord...

Henrik. Papa, ja kui sa ka kuni hõlpseni jampsid, see ei ole sünnis. Tee mis sa tahad, aga

mitte siin. Ahina panen välimise esitamise
pääle rõhku. Tema selletra ei ole autori keeti ...

Pancras (kaltsalt). Jakob Dult ja mina töötasime
koos ühe meistri juures ...

Henn. Tahaksid sa ehk igapäevale, sellega sa en-
nemalt koos tööd tegid heinilloni pakkuda ?

Pancras. Kõik kivi töö, kui ma seda teeksin!
Võib olla teinud seda homme, hahaha!

Henn. Kui lapsid see ometi oled!

Pancras. Jakob Dult, paiss ... (Telefon.)

Henn (telefoni juures). Ja. Olete heie siäl, Piene-
manni? (Kuulab - lööb ägedalt närga lausa pääle).

Sa annad Pienemannile vasturäskused, papa?

See on liig! (Telefonisse). Papa on eksinud,
Pienemann ...

Pancras (viivitades). Ma olen seda lubanud. Ta
on selle mehe poeg, kes ...

Henn (telefonisse). Papa ei teadnud mitte, et
see häbemata mees maksis rahutustele kihutab-
muidu ei oleks papa selle pääle muudugi
tulnud, ainultgi sõna terve loo juures reisata.
Ja. Saupäeval peaks mõlja maksta ja mitte mil-

gil tingimisel tagasi võtta. (Kõlistab agedelt ära)

Ei, see on juba enam kui liig!

Pancras (cartlinult) Gerrit Dulka on selle mehe poeg,
kes...

Henk. Ja kui ta ka Jumal teab kelle poeg olles,
ta lendab minema — niisugune laiskverst —
inimene, kes sigadusi teeb! —

Pancras. Gerriti isa päästis aastal kuuskümnend
neli minn elu...

Henk. Täastjaid langub siis äkki nagu taevast!

Pancras. Henk, ärme selle pärast tülitseme —
sina kui direktor teed oma isele suurt meele-
hääd, kui sa Dulka poega jätad.

Henk. Ei, papa. Mies saja mehe juures peab süüdi
last teistele hirmuks karistama.

Pancras. Sa ei tee seda siis mitte?

Henk. Ei, papa.

Pancras. Täesti mitte?

Henk (alasiid kehitates). Ma ei mõtlegi selle pääle,
papa.

Pancras (mihaselt). Siis — siis...

Henk. Mis siis?

Pancras. Siis - (äyrdalt) siis - mitte midagi!

(Wainus.)

Henk. Kas sa ei oleks nii lahke ja ei ütles mulle
kinnakurssi, mis Jungemans telefonis?

Pancras. Ei.

Henk. Kas sa seda üles ei tähendanud?

Pancras (vihaselt). Ei!

Henk (rahulikult telefonides). Ja. Kahes sada
seitse. Kas teil oleks sääal, Jungemans? Olge nii
hääd ja korrake veel kord, mis te ennist ütlesite.

Papa on unustanud... Täna väga. Ilus.

Täna. Merci. Nägemiseni. (Kõlistab ära.)

Ja nüüd ära tee enam kurja nägu, papa.

(Waeratahes). Sul on veel natuke harjunuta, et
sa enam ärijuht ei ole - sul ripub uurikett
väljas... (Ära.)

Pancras (haarab Marianne kätt kätte, mis tal mes-
kitaskust väljas ripub, teeb kussase näo, avab
medailloni.)

(Esimese vaatuse lõpp.)

Teine waatus.

Pancras'e manatmoodi lihtsalt sissesetatud
elutuba. Üksed: tagaseinas külisses paremal
pool, esimeses külisses paremal pool. Teise
külisse ees paremal pool manatmoodi kinn-
nut. Tagaseinas akn. Teise külisse ees pa-
remal pool klaver. Öhtv.

1. etendus.

Marianne. Toon.

Marianne (istub kamina ees ja näeb sisse).

Toon (tagauksest, reisitasku kätte). Dada! -

Dada! - Vanamees on jälja läinud?

Marianne. Ah - Teie vete! See on aga vete-
mata.

Toon. Kuhu vanamees läks?

Marianne. Natuke jäälja. Kas te võisite siia
jääte?

Toon. Kas te arvasite, et ma võõrastemajasse
lähen? (Viskab kübara ja mantli reisitasku pääle).

Kas õlut on kodus? Ei? Ahul on jannu.

Marianne. Tee saab koke valmis.

Toon. Täna väga.

Marianne. Tühja köhuga teed - ei, täna väga.

Kas te veel sünnid ei ole?

Toon. Naene, ma tõusin kell neli üles.

Marianne. Ja hommikune aeg on kuldne...

Toon. Muidugi! Kuldne! Pidin unale reisiraha
kokku laenama - - klaver! Siin läheb aga
peenikeseks! Kas vanamees mängima tahab
hakata?

Marianne. China mängin vahete vahel.

Toon. See on armas. See on kena. Ei teadnud
sugugi, et vanamees muusikati armastab.

(Ümber maadotes). Siin näeb päris kena välje.
Chagus... näetis...

Marianne. Ilus näsitis! Katsised sukad.

Toon. Kas teie meid kannate?

Marianne. Need on teie isa sukad.

Toon (ümmiselt lauldes). Chagus! Need on need
sukad, sukad, sukad - need sukad, sukad,
sukad, mis papa kandis kard!

Marianne. Jätke järele.

Toon. See Prantsuse keelne telegramm oli kindlasti Henni nali?

Mar. Ei. Herra Duifi enda oma.

Toon. Suss! Kas te wananehuga ühe katti all olete?

Mar. Sellest ei ole juttugi.

Toon. Noh, siis kohe wõi kolme katti all. Selleks on ju külm küllalt.

Mar. Tühja kõhuga nii palju mainiteravust!

Toon. Tühja kõhuga! Tühja kõhuga! Kas teil majapidamisraha laialt käes on? Muudugi.

Saenake mulle üks taaler. Siis ma lähen beafsteeki sööma.

Mar. Kapis on natuke külma kana.

Toon. Kana! Külma kana! Küll siin aga pras-
sitakse. Ja mina pean nälga kannatama.
Antke mulle üks taaler.

Mar. Ja kui ma majapidamisraamatut ette näitama pean?

Toon. Kas te majapidamise raamatut peate?

Mar. Ja kuidas veel! Sääl ta on!

Toon (se da lahti tehes). Maagus. Teie olite hää
laps. (lob). Siilt üksteist kümme centi, Peenike!
Salvi kümme centi! Salvi? Kas te seda ka
leiva pääle panete?

Mar. (naerdes). Haawa balsam. Teie isa on oma
sõrme ära löiganud.

Toon. Haawa balsam! Haawa balsam! Hahaha!
Kinas wanamees on ebausust küll lahti
saab! Klaveri toomine. Kas see riistapuu täna
alles toodi? (Jaatal) Maagus! Korintid viis
centi, pool naela puhastatud erneid (kirjutades)
üks taaler sinu poja Tooni jaoks, kellel nälg-
nälg on.

Mar. (tunale taabrit andes). Teie vastutuse pääle!
Toon (teda püsist näpistades). Teie olite päris
magus tibusene.

Mar. (tagasi astudes). No, noh, härra Toon.

Toon. Kui ma mitte nii näljane ei oleks, jõaksin
ma teiega veel meerand tunniks libitsema.

Mar. See püudub mul veel!

Toon (palitut selgostammates). Meerand tunni
pärast olen ma jälle tagasi. Ühtelge wanaühle-

ei, ärge ütlege parem midagi. Dada! (Tuleb jälle tagasi) Kui te juba noosis peaksite olema, kui ma tagasi tulen: hommiku mind mitte äratada - küll ma juba iseigi üles ärkan. Dada! (Ära tagast uksest).

2. etendus.

Charianne. Pancras.

Char. (paneb suvad rätõõrnurvikese sisse, teeb klaveri lahti, mängib mõne sõrmeharjutuse.

Pancras tuleb parem, poolt uksest ja jääb rõõmsas tujus kannina juurde kuulama. Charianne jätab managu poolli ja vaatab ehmatades ümber).

Ah!

Pancras. Pagan, pihta - küll te mängite aga ilusasti - pisarad tulevad päris silma!

Charianne. Hahaha! Selle juures pisarad! See oli harilik näpularjutus!

Pancras. Minul on see imeilus. Täna hommiku, kui ta tõi, katsusin mina ka mängida. Teie surute ikka ainult ühe valge või musta korraga alla, minu paarsude sõrmede all jäävad aga ikka kaks ehk kolm korraga.

Peak see nii ulmas?

Marianne, Si.

Paneras [mõnele klahvile lüües] Sumrepäraline
hääli. Ja nii odavalt ostetud. Sally ostis ta mulle
metsjonilt. Kaks sada kakskümmend viis guld-
nat. Aga et ta minu püügadeli ei näle.

Marianne. Tuon on tulnud. Sääal on tema
reisitasku. Ta ei olenud veel sünnud. Ma and-
sin talle ühe taskri.

Paneras. So. Helligage teda aga ära. Ühe taskri!
[Avab tasku ja mõtab sääalt asju välja]. Jamu-
dugi, ja! Lõhnaüli! Andke oma taskurätik
süa. Peenike! Ma riputan talle lõhnaüli
pääle. [Walab riivaliselt tema taskuräti pääle].

Marianne. Ah?! Kõhju on ju...

Paneras [hüüb järeljäänud lõhnaüli oma käte
pääle]. Kõhju! Kõhjutage! See haigab merest
maad eemal. Hahaha! [Mõtab theeksannu ja
walab pudeli täis]. Hahaha! Ma naeran ennast
hunnis surmuses! [Panab pudeli reisitaskusse,
mõtab keisi asju selle sees]... Punnad!
Mis see on?

Marianne. Siidist taskurätik.

Pancras. Kas ta selle lapiga oma nina nuusata tahab? (oma taskurätti selle kõrvale hoides.)

Narr! Hahaha! (hüütab oma kõssa). Peenike!

Terve tuba haiseb selle järel.

3. etendus.

Endised. Hein. Geritje.

Hein (haisutades). Tulise pihta, kas te siin peeniki olete kõrvetanud?

Pancras. Tõarikese varandus. Nuusuta minu kõssa. Aga ära ümber kukku. Mis?

Istu, istu smeti. — Ja, see on minu uus klaver.

Hein. Sinu uus klaver! Ma ei ole sind isegi väntarelit mängimas näinud.

Pancras. Tja — kuuasti armastus! Maksab mul (peatab)... maksab mul viis guldinat kuus üüri...

Geritje. Minagi tahaks küll missegest ma löötra oma majasse saada kui mõni mulle veel viis guldinat kuus juurde maksaks. Selle pärast kolisime me nüüd just ümber...

Pancras (kõvasti naerdes). Inka jälle ümberkeli-

nud! Juba jälle! Teil on see „ümberkolimine“
 külgehaakamaks haigusseks.

Gerritje. Ah, kui vaimurikas! Jää sina sinna
 elama, kui nad hakkavad nora kella seisme
 ajal sinu pää kohal niisugust riista hakkavad
 lõhkuma! (Marianne ära).

Pancras. Kõne kuu eest kolisid sa rööskuse pärast -
 pool teise kuu eest kooli pärast, mis risti üle milit.
 sa oli, kuu eest - lutikate pärast - neljateistkümn-
 ne päeva eest sellepärast et...

Gerritje. Waata ometi! Kõs sulle selle maeva eest
 maksab?

Hein (pahaselt suitsetades). Mulle ei teeta sellega
 sugugi lõbu. Mul on sellest süüa maani!

Gerritje. Mis sa ei ütlet! Kõs kõigle enne munnika
 üle wandus, kui me sängis olime? Kõs?

Hein. Ahina. Sellepärast, et sa nii vraseresudes
 akasid, nagu ma. imata laevakorvi. Kui ma
 mul laeval sõitsin, magasin ma ikka nagu kotti.

Gerritje. Kui sa veel laeval sõitsid... Mul ei ole
 hirmu ennast unes eksitada lasta.

Hein. Nii ütlevad kõik vanad naised

Goritzje. Jumel, missugune noor kullane!:

Hein (lauldes ja päituga igat sõna rõhutades).

Wana naene noorel mehel krossigi ei ole väärt.

Goritzje (ületoostis ja iga sõna juures väsa plakutades) ... Ja mees, kes inna laeval sõitnud ka krossi ei ole väärt! (Sangel vihkaselt oma toolile.)

Pancras (klaveri juures). Veel kord - siis ma mängin kaasa!

Hein. Ma ei ütlenud midagi enam.

Goritzje. See püüdis veel, et sina midagi ütlesid! Kui teda nii sääli istuma näed, võiks kalle vana viimane kross ära anda. Täna lõunaajal viskas ta soostikannu katki.

Hein. Soostikannu ja kaldreku...

Goritzje. Ja kui ta seda veel miha sees keimudless, häkemata hing - aga ei, võis niisuguse pilkava näoga! Küll ma selle tal juba ära mööutan, ja! Tema soostikannu - mina meeskarafin... Koh, vastame, kummal kauemini vastu peab...

Pancras. Rahu mas pääl ja - sinu mehel

hääneel!...

Geritje. Ja muidugi, koeta sina teda ka meel!

Pancras. Soostikannude pildumises? Ei, nii
jummalakartnata ei ole ma. Soad vist port-
sellani mabrikust protsentisid, sa metsis mees?

Hein. Olen talle juba ette ütelnud, kui ta
tüdrukku juures olekul söimama hakkab, siis
miskin ma terve kupaatuse piikus ja puruks!
Tüdrukele ei lähe see uneti midagi kurda,
kas ma päevavaras (lööb sõrmedel), medelvarst,
lambapää, nõmmakel, tühi psöis...

Geritje (vahele rääkides). Suvijus, lakkerauss...

Hein (rahulikult sõrmedel edasi lugedes)...

Suvijus, lakkerauss, naestekütt...

Geritje. Kaledus...

Hein... Kaledus olen. Nisuguseid asju hvi-
karsu rahulikult oma lõbus.

Geritje. See napp - (Hein löeb ühe sõrme juurde)
tüdrukele nisugused suured partsjonid liha-
tüdrukele, kes nädalas peaaegu kanns guldmat
teenit... ja mina räägin nüüd temaga kokku,
et kui ma nähatan, siis jätkan ta järele tema-

Ule ette küstmast. Ja kui ma nüüd rõhin, siis küsib see lugu (Hein loeb ühe sõrme juurest), kas ma ennast mitte ära külmetanud ei ole.

Hein. Ja. Ja. See on ju minu kohus. Ja rõhis nii haiglaselt esimese poole juures, et sõrmeotsate sees pakitses — talle sinepiplaastrit rinna peäle panna. — Cha tundsin kard ühte inimest laeva peäl, kes niisuguse rõhaga hinge heitis.

Goritzje. Sina ei sureks juba muu kätte, kui mulle seda juttuks, sina nadiksel, sina! (Hein loeb rahulikult ühe sõrme juurest). Kõige õnnetu juures on see veel üks õnn, et mul lahkus marandus arv.

Hein. Kas sa seda enesele nüüd veel ette kirjutada võid, Panoras: kui mina temaga libitsesin — ja, ja — mina olen temaga libitsenud! — Siis kirjutas tema mulle nii pikka kirjasid, nagu minu aimesised ja alla kirjutas ta ikka: sind mõttes suudeldes....

Goritzje. Kui ma seda kirjutasin, siis olin

ma se kard püsti hull.

Hein. Ja missuguse püsti hulluga lasti
mind laulatusle minna. Kas see on minu
keelegi kurd riigis?!

Geritje. Kas ei tahaks missugust meest nüüd...
Gontus! Glajaloom! Timuk! ...

Hein (rahulikult). Bibbeleboni mäel elab Bibbe-
leboni sugu.

Geritje (rihwtiselt). Kni ma ...

Hein (kõnemini). Bibbeleboni sugul on Bibbele-
boni pugu.

Geritje. Sa jääd ...

Hein (kindlalt). Bibbeleboni pugu on Bibbele-
boni lott, lott, lott.

Geritje. Indas, ma näitan ...

Hein (kõvasti). Bibbeleboni lott teeb Bibbeleboni
lastele, kühjaras iga Bibbeleboni pott, pott, pott.
So. Kui sa jälle pääle hakkad, mõin ma ühe
kummi vastu pidada! ...

Geritje (ägedalt). Anna oma rahakott siia!

Hein. Palun.

Geritje. Ja maja võti!

Hein. Palun!

Gerritzi. Jumalaga! Jää sina aga oma nenna juurde, nenna juurde oma laialtõua naeruga!
Sa ajad niind meel wette!

Hein. Wette! Wette! Ma tean ju, et sest mundist
saa kui jälgade püsemine! (Gerritzi tahab, niha-
selt, inesti algada, mõtleb aga järuli ja lähel, ist
enese taga kinni wisates, ära.)

4. etendus.

Hein. Panoras.

Hein (suitsetab rahulikult mõni silmapilek).

Selle kingim ma sulle!

Panoras. Täna mäga! Sul käiwad wahute
wahel kanged helduse hendid.

Hein. Esimene sort. Puhad, hoolikas ja lapse
armastaja. Paewal mõib lahti olla - üüseris
ketti utsa panna....

Panoras. Mehi pureina apetatud! Hahaha!

Hein. Ennemalt ei tahtnud ma kunagi us-
kuda, et inimene siis nalja mõib heita, kui
ta pää juba nõllasilmuses on. Aga iga
päew õpid üüsa midagi juurde. Ma soo-
wixsin, et ma abielust astuda saaksin.

Pancras. Toon, kõige noorem, wannub ka, et ta ialgi naist ei mõta. Seda võib ta kergesti ütelda. Iga nädal mõtab ta me. (üksutab oma naise), Kuin naisterahvad, kes — (üksutab). Kes kinnise päralt, küll selle haisnõli välja on mõeldud!

Hein. Ja, ja! Oma noorus ei tundnud me muud kui juukseõli.

Pancras. Mille noorus, ja! Saatana päralt, siis olivad inimesed teistsugused. Häälitid — mel isa ja ema?

Hein. Ja. Ja. Ja kui meie lüünajalal kümnesesi pudrukausi ümber istusime, siis oli alati tüli, kes kõige enne pidi saama. Siis ütlesid sina, sedaviisi käib päike — mina ütlesin: ei ole õige, päike käib nii — ja siis ütles isa: suud pidage — päike käib nii, nagu ema tahab...

Pancras. Ja, nii nagu ema tahab! ... Ja siis ei liigutanud me inidid enam, siis kuuldas ainult kuidas lusikad vastu taldrekuud kupsisivad. Tahaksin seda täepoolset häämeelega jälle kurd kuulda — klik — klik — klik — ... (Wairus). Ütle —

Kas ma pääle haiguse väga halliks olen
läinud?

Hein. Pipar ja sool on segi.

Pancras. Kas see sinu armutes hullustus oles,
kui ma oma juukseid määrada lasessin?

Hein. Väid parem oma terwet wälmist ärru-
lit nature uuesti määrada lasta.

Pancras [miinutades] Waata - et me müüd mi-
nuos oleme - ja nii kama naasevõtmisest rää-
kimud oleme... Kas su piip ummuses on?

Kas sigarit tahad?

Hein. Sase alla. Kuid maigubartelid tean. [Lähed
sigarinkapi puole]. Suvus? Kas sa kardad, et
su majapidaja tubakat nokitseb?

Pancras [ise kappi avades]. Ei. Aga oma kessel
õeldud - siis hoiar ma asju alal, paberisi, mida
Hennil tarwis näha ei ole. Rahakapi wõi on
tema käes. Mimi sala asjadega ei ole temal
tegemist.

Hein. Sinn sala asjadega?

Pancras. Kui ma midagi wälja annan, mida
igalühel tarwis teada ei ole - ehk - ehk - kerget
wõi kanget?

Hein. Kangit. Ja need pudelikused säääl?

Pancras. See on uue jäaks. (Paneb napi kinni).

Ann ei lähe sulle midagi korda. Muidu ei jääks see saladuskes. (Istub), Hein - nüüd sa hakkad minn üle naerma.

Hein. Mina sinu üle?

Pancras. Sa pead muile nüun andma, ma tahan jälle abielusse astuda...

Hein (vaatab talle arusaamata otsa - hakkab suurt häälega naerma). Sina?... Sina...?

Pancras. Ja - mina. Koh, mis siis on, kas see siis missugune nali on?

Hein. Kentsakas, kentsakas!

Pancras. Mul on...

Hein. Jäta järele! Sa müid kõige kõsisema nangu küst ninapidi medada...

Pancras. Tõlise pihta, mul on päris täsi taga.

Hein. Tõsi? Tahad sa kõvasti? Koh, hää küll.

Õhke siis muudkui, kumas pulmad on. Ja kellega?

Pancras. Ma ei ütle üldse midagi enam.

Sa räägid selle üle nagu oleks see nali.

Hein. Ja missugune nali veel! - (Ükskab oma

tooli eemale ja vaatab Panerasile otsa)

Tulise pihta, ma arvan, sina Paneras, mine
kõiki ja pane pää veekraani alla.

Paneras (ühastades pirsti künstet.) Kinetad sa
seda nõuandmisest! - Mina olen sinu vastu
teistsugune, kui sul mind karwis oli.

Hein. Paneras, sina oled minust kahessa aastat
vanem, oled viiekümnekahessa aastane
mees

Paneras. Viiekümneitseme

Hein. Viiekümneitseme Üks aasta vanem
mõi enam - aga kui sul nõu ei ole mind minna-
pidi vedada, kui sa tõesti naisuguse paarase
hullumeelse rumaluse omale pähe oled mõtnud,
siis hakkad sa juba lapsikuss minema.

Paneras. Ja, mis parast siis! (Ägedalt). Mis
parast lähem mina lapsikuss, kui ma sulle
tervet noist mõjasetahavõtta? (Ägedamalt)

. . . . Mis parast . . .

Hein (mõnusalt). Ja, sa oled ongi jäänud!

(Õidlagu naise poole näidates). See, mis? (Paneras
jaatab kussarelt). Na, mõta ta aga ära, naisterah-

was, kes (arvates) kaksikümneendviis - kuus aastat wana on . . .

Pancras. Jannaris saab ta kolmekümnekahe Hein. Mästerahmas, kes kolmekümneendkaks aastat wana on ja sul on piigad ja tüdred, kes kolmekümnekuue ja nõnda edasi. See tahendab, kui ainult silmapilks mõistlikult järel mõelda, kui pool sekundi rahulikult järel arvata: tüli ja pahandust otsida. Ja, otsida. Mees, kellel kõis on mis süda kimustab ja kes naese mõtab, see teeb rumalusi, nagu mõni purjus jõmpsikas. Waata minu otsa, ka olen selge peegel. Aga elatanud mees . . . Pancras kui sa elust tüdinanud oled, siis on pehmemaid abinõusid olemas, peeti täis süsa, mis wingu annawad, kähutäis penikeses raiitud juukseid, lahti jäetud gaasi kraan, tükk wõit . . .

Pancras. Küige selle pääle, mis sa saäl ütled, mõtlesin ma täna öösel . . .

Hein aimkene öö? Tee seda tusin aastaid.

Pancras. Sul on elust isu teis, sellest elust, mida ma praegu elan .

Hein. Kuid sul elust mitte isegi täis ei oles, ei käies
sa sarnasti mõtetega ümber. Sed moe juba usun.

Panoras. Lapsed on mul majast ära, sõprade
jagu ei ole mul aega olnud - raha pärast
ei ole mul tarvis asja jätta

Hein (nüüd tõustes). Allright!

Panoras. Saatanaga pärast, kui sa niiviisi ära
lähed, ei ole sul tarvis jalgaqi enam siia
tulla.

Hein (niivõrd kiusaselt, lähel oma tooli juurde tagasi)
Koh algu siis! Nüüd ma teen halvemini veel
kui - kui laev dokis, mis laevade tahal.

Panoras (äritult edasi-tagasi jurestis). Saev dokis.
Kuid kuida olen mina dokis medelenud! Kas on
sul ehk mõnel mulle minuga kaastundmust
olnud?

Hein. Kaastundmust? Sinuga kaastundmust?

Panoras (rihase vaikimise järel). Kuid Toon
kahe aastane oli, suuri naene - mina jäin nelja
lapsuga järele - naja. Jan - kõige vanem
oli kahest kümne aastane! Ja, sa oled küll
kord kuulnud, seda irisemist ja riidu päält

terme päew otsa, mis minu elu ära kihutitas,
 mu elu pörguks teigi...

Hein. Sase surmud rahus puhata! ...

Paneras. Surmud puhkavad! See ei olnud
 tema süü! - Ja oli haiglane, - Sähki ja läbi
 üli-ka ots. - Seda ma seerord ei teadnud -
 kui surm kõigele militsusele läppu teeb!
 Ja rahamured sel ajal! Need ära neetud mu-
 red, mured, mis sind äärmel hoidsid, ää ää
 järel, mured, mis sind majast kihutasivad,
 kui mõni arve odada oli, mured, mis sul
 liha kontide päält ära kiskusivad, mured,
 mis... Mul on enesele palju etteheita. Temal
 ei olnud kellegi elu minu juures - temal
 minu juures mitte, minul tema juures mitte.
 Kui kahtlameetmise kaa lähel oli käinud ja
 orsjoniga ahverdanud, siis seisime meie
 kui kiskjad loomad üks teise vastu - söi-
 masime teine teist ja ... ma ei hoidnud
 oma kassa taskus.

Hein (rahustades). Na, na!

Paneras. Ei, ma ei hoidnud oma kassa. Tühise

aija pärast läks tüli lahti. Kas mõne sõna,
 miltu näo, katkitektud taldruku pärast —
 tüli ei kadunud majast. Päeval tegin tööd
 nagu luuiv, väikeses sepikojas ees poadis, ja
 süin oma tüxi leiba tüvi juures. Öösiti lamasin
 ma moodis tema kõrval, liiga väsimud ja
 ära kurnatud, et magada, ja mandusin kui
 türiklane, kui Tuoni nuttis ja karjus. Tümal
 teab, ma näen teda praegu veel särgeväl
 niles tõisna ja paljaste jalgedega kalitama,
 et last maigistada. Kuni lugu rinnuga kõige
 halvem oli, kui ma poole oma türiinistadest
 ja oma taganarast tüvi rahaks pidin tegema,
 et kolmekümne kahe guldnalist neerselt ära
 maksa — müid mõtab „Kette“ kellimisi kahe
 saja tuhanda ja rohkema pääle vastu — lamas
 ta surmalt moodis. Jan tuli mulle sepikotta
 järele: „Isa, ema on nii imelik“ — ta lamas
 lahtiste silmadega, pärani lahti — mul ei al-
 nud julgust neid kinni suruda... Ta wae-
 ne tege mu nooruse aastad kibedaks — kui
 ta üks aasta veel kauemini elaks elanud,

oleks ta kaasa ai data võinud krossisid kūr-
male panna - oleks ta minust rõõmu tundnud...

Heim. Cha ei saa aru, mispärast sa just nüüd
nende kohesimne aasta sest jektunud asjade
ümber kolad....

Panoras. Kakskümmendneli aastat. [Elavaks
saades]. Kakskümmendneli aastat on türe
aega! Kakskümmendneli aastat olen ma leibes
jäänud, kakskümmendneli aastat olen ma,
nõnda ütelda, piinapingil olnud....

Heim. Piinapingil?

Panoras. Ja, täppest! Cha ei tee ennast pare-
maks kui ma olen. Nimeta mind näruseks
meheks... ma ei waleta sellegipärast mitte -
ma olen pagana tundisid läbielanud, tundi-
sid, kus ma juha niikauget olin, et surjategi-
jaks saada, tundisid, kus ma hulusin - et
mul naist ei olnud, naist ei olnud. - Mina ei
ole ainuke. - Kui üle kaheteistkümmne aasta
abielus oled olnud - kakelusega, see ei tähenda
midagi! - siis lähel pää nimaseks ja ihu
haigeks, kui nii enese üle palitsema pead. -

71.

Mul on seda juhtunud, et ma ülestõusma püüdin,
et ma võgawat pöörd kaevu juures jahutada,
et mul silmad põlesivad, meeli kohad kussusi-
wad, et ma ennast must ja roojane tundsin
olevat oma laste juures, kes nii rahulikult, rahu-
likult, rahulikult sellesamas toas magasivad. —
Mul on juhtunud, et külma pööningu treppi
mööda ülesse pugusin ja trepiastmete ragisemise
juures ehmatasin ja edasi minna ei julgenud
ja oma woodi äärel istusin — ma ei häbene
sellepärast — ja hulusin — mulle on seda juht-
unud, et ma riisugusesse tundmatusse
urkasse jooksin kuskil pimedas uulitsas
punane latern urse kohal. Aga kui ma siis
sääl seel istusin, siis läks mul süda mu
enese pärast halvaks, siis lonkasin ma koju
tagasi, ja kui ma siis Cobat tema sängikeses
nägin, Cobat, tema vaikese suuresega ja suurte
silmadega, siis olin ma rõõmus, et ma ära
olin tulnud. Waevalt kolmekümnendaastase
mehel, kes elanud on, on terve ihu needmi-
serts.

Hein. See on esimene kord, et sa seda mulle jütustad...

Panoras. Viimases harjusid sellega ära, muna olla. Ööde kaupa lõikusin ma sepikujas tööd teha ja valvasin juhtumist, et kuidagi suuremat suurtäit saada. Ja ma sain ka. Ma spekuleerisin rauaga. Kui sa Indiast tagasi tulid, oli vahrik juha rumberhitatud. — Kättele äri, Panoras Duif. Oma väikeses sepikujas mõtlejin ma juba selle peale, kui ma laeva kettisid ja ahelaid tegin — iga lüli võib sind sammude edasi — Amsterdammist kuni Berlinini ulatassid ahelad, mis minna olen teinud — kui muna ilma naasetä. — (Soosseb edasi tagasi). Umbes kahe kuu eest ütlesin ma enesele: nüüd või ei ilmasgi. Saste eest oli kuulitsetud. Ja ma panin kuulutuse lehte...

Hein. Kuulutuse...

Panoras [meelde tuletatades]. Seks mees... luteruse usku, soovib lesega, luteruseensulisega abielusse astuda. —

Kõik sümboolid võivad nad päale ajada.
 Ma olen tänuvõlts nende kahekümnekol-
 me armastusekirja pärast kõige jõe-
 nud ja nende nägude pärast. Ja
 siis veel mõelda, et nad küis pildid
 on saanud, mis kümne aasta eest
 üles on mõeldud! Ja nüüd raiun ma
 sulme läbi. Ja kui teie endid ka pääl
 päale säadate. Vaata meti seda maja-
 pidamise raamatut! Missugune kae-
 kiri? Kas sina seda saad? Milista.
 Katsu kord niisugust suurt S-sai teha.
 Maalergi ei saa paremini! Ja rekken-
 dada uskub ta! Ja rekendab nii, et teine
 inimene päris nõrgaks jääb! Kui palju
 on kolmkümmendseitse korda sada
 viiskümmendkolm? Kaks? ... Nüüd
 seisad sa sääl nagu härg uul määra-
 wa ees...

Kein. Kolmkümmendseitse korda
 sada viiskümmendkolm...

Panoras. Ja klaveril pead sa teda kuul-

ma! Ühtegi auku enam minu
 sukkades, ühtegi kolmukibet mööblite
 pääl. Siin! [Pühib sõrmega üle leeni]
 Siin! Ja keeta ta oskab!

Kein. Niiid ma lasksin sind ära
 rääkida, Pancras, ja niiid ütlen ma
 sulle: kui keegi mõnda naise järele
 jooksmas on hakkanud, siis ta on
 nagu laev udu sees...

Pancras, chine kus kurat oma uduga!

Kein. Ära tee seda! Ära tee seda! Sa
 algad sellega kurbmängu esimest
 vaatust pääle!

Pancras [jälle ägedalt]. Ja kui ma
 seda mitte ei tee! Oma wana päewi
 naisuguste lastega mäüda saata, kes...
 Eila tegi Helen wabrikus midagi mulle,
 mida ma ilgi ei unusta. Wänu päiwil
 ilma nasetä - see on - see on - Peaks
 ainult korra jälle haigeks jääma.

Peaks... [wiivitades]... Kas sa kardad
 surma?

Henk. Kardan, ei. Ainuke halb asi selle juures on, et Qeritje matusekaha kshe inimese jaoks on ostnud. Cha nägin kord rihte pilti: "Wimaks omeli üksi!" Seda ünnel ei saa mina maista....

5. etendus.

Endised. Coha. Elsje.

Coha. Tere, papa. Tere, onu!

Elsje. Tere, wanaisa. Mis lõbu see siin on?

(Nuusutab.)

Coha. Kas sa lõhnaõli tarvitad, papa?

Pancras. Jaa. (Käsa lastades). Nus masinaõli proov. (Heimile). Mis sa siis müüd ära juuksed?

Heim. Mul ei ole rahakotti, ei majamõtit taskus. Pean vaatama, et sisse saan.

Jumalaga! Pancras, laew nõu sees....

Pancras. Jaja, jaja!

6. etendus.

Paneras. Coba. Õlsje.

Coba. Hää, et ta ära läks, papa. Irvotab all.

Paneras. Kas ta üles tulla ei julge?

Coba. Ma peidin küsima, kas sa juba mingisugusele otsusele oled jõudnud?

Paneras [kannatamatalt] Misugusele otsusele siis?

Coba. Noh, ära mind rohe ära söö!

Otsusele nende maatükkide pärast taga raudtee. [Õlsjele.] Siinle ei lähe see midagi korda. Sina waata oma kooliraamatute järel!

Paneras. Kas sa uuemal ajal tema ärijuht oled, et ta ise oma suud lahti teha ei saa?

Coba. Bila oled sa temale nii näkku karanud!

Paneras. So. So. Siis on nüüd vist paras aeg seda sinu juures jälle hääks teha.

Coba. Ja, nii see on, papa. Yga isa avi -

tab oma lapsi tegudega.

Pancras. Oige. Apostel Johannes. Minu lapsed, ärge armastage sõnade, ei ka keelega, vaid -

Coba. Täewake, papa, jätta oma piiblisal-
midega järele!

Pancras. Ma hakkam alles päale ütles
Dirkile, et ma Lukas III. 13 järele käin.

Coba. Kuidas võib ometi halli juunsteega
poisikese tegusid teha. Dirkil on ometi
kord võimalus. [Elsjele] Ära sinu pika
kõwadega konnita! Kas sa seda nõolis
õpid? Ometi kord lootus, kruntidega
tubli noes saada - nagu sina kümne
aasta eest rauaga ja nüüd ei taida
sa aidata. Papa, sinust saab oma wõnul
päewil päris eqvist. Dirk suures mu-
res, ja sina ajad uhmust klaveritega, lõh-
naeliga. Mul on päris häbi sinu pärast,
sa lõhmad nii, nagu mõni halwa kuul-
susega naesterahwas - [Elsjele] Kas ma
sulle ei ütelnud...

Elsje. Ja, tädi.

Coba. Viiglane, tubli, hää mees nagu Duv.

Paneras. Lukas^{III}, 13.

Coba. Anna ometi siis mõistatusi üles, kui me panti mängime!

Paneras. Kolm, kolmteist! Kolm, kolmteist!

Kolm, kolmteist! Arinhenduses iga inimesega! Kuu sa Lukas^{III}, 13 arm ei saa, siis otsi üles: Korintuse raamat^{IV}, 2; neli, kaks; neli, kaks!

Coba [upsakalt] Sa ei saa küll enam mõistlikust jutust aru?

Paneras [vihaselt] Ei! Kuu suguste wiquitega nad ärge tulgu, et sind sua saadawad. Lukas^{III}, 13. - Korintuse raamat^{IV}, 2. Sellega lõpp!

Coba. Kuu sind mõni wäeris kuulaks, arwaks ta, et sa liiga sügawale klaasi põhja oled waadanud.

Paneras. Seda ma olen ka. Kuu wanast selget ja neli gregi, selle juures ei saa kaimens jääda. Ara lase Dirci niikaua

külma käes sodata. Külmadest jalgadest
tuleb pahandus. Viiskümmend tuhat.

Coba. Tead sa ka, mis sa oma - mis sa
oma egoismusega - oma kõwa südame-
ga teed? Sinu lapsed saavad veel...

Paneras. Ära häbene midagi - minu
summa igatsena. Igatsige aga!
Tule väib veel kuri üllatus tulla!

Coba. Kuri üllatus?

Paneras. Põhnen ma ei ütle. Kolm, kolm-
teist. Neli kaks. Pallessu!

Coba. [Elsjele] Tule! Kas sa kuuled?
Utle oma lahkele wanaisale jumalaga.
Elsje. Jumalaga, wanaisa.

Paneras. Jumalaga, südamekene. Kas
sa kuik need raamatud päha pead
äppima?

Elsje. Jah, wanaisa.

Paneras. Kui palju on kolmkümmend-
setse korda sada viiskümmend kolm?

Elsje. See on...

Coba. Kas ma veel kaua pean ostama?

Elsje. Sumalaga, wanaisa.

Paneras. Sumalaga, südamerene. Terwisid

Dovile. Keige päält Koituse.

7. etendus.

Paneras. Marianne.

Paneras [wissabennast ahju ette toolile ja
wahib pahaselt järele mõeldes enesi ette.]

Marianne [tuleb õhtusöögi ajadega.]

Kas ma veel natuke ostama pean?

Paneras. Ei, katke aga päale.

Marianne. Ma panin wett üles.

Paneras. Mis jaoks?

Marianne. Te kaebasite sineti külmade
jalgade üle.

Paneras [pahaselt.] Wotke ise omale
parem jalasoojendaja! Arwate teie siis,
et terve mees.

Marianne. See on aga ilus. Tänu asemel.

Paneras. Tänan wäga! Tänan wäga! Wüe-
kümne aastane mees jalasoojendajaga!

[Waikus. Marianne katab lauda.] Marianne

Marianne. Ja, härra Diif?

Paneras. Marianne... Ei midagi. [Katab
edasi]. Marianne...

Marianne. Tuba kolmas kord!

Paneras. Tulehark! [Äkitselt ülestõustes]

Marianne...

Marianne [lasib chumataades suhuru -
toosi maha kukkuda.] Ah! Te chumatate
mind nii kangesti!

Paneras. Suhur maas ja klaasitükid...
Sel on häa tähendus. Raha ja õnn. Täa -
ge ometi kord seisma, teie! Te ei ole ometi
hobuse liha söönud! Mariannekene - ma
wotan su ära!

Marianne [pahaseks saades] So - koh,
siis ma ütlen teile teenustuse üles. Nii -
sugune halp tembutamine!

Paneras. Kas te ei taha mind?

Marianne. Taha! Suhurat tahan ma
ära pühkida!

Paneras. Seda wõite pärast teha. Sa
mis pärast te mind ei taha, Marianne?

Marianne [kannatamatalt] Ah Sumel!

[Leiba lõigates] Kaks või kolm liistu?

Pancras. Ma ei söö midagi - ma pean
Teiega rääkima.

Marianne. Ja muidugi, ja rääkige aga.
Teie teate aga, et ma esimeseks omale teise
koha otsin. [Ägedalt, võid leiva päale
pannes] Seda tembutamist, seda loba!

Pancras. Ütelge parem kohe, et ma teile
liiga wana olen.

Marianne. Midagi ei ütle ma. Mutt wõib rii-
witud juustu?

Pancras. Mitte kumbagit - mul ei ole rii.

Marianne. Küll isu tuleb. Tahendab, ~~ma~~
meega, teine juustuga.

Pancras. Mis pagan - meie elame nagu mees
ja naene - et söögist ja sängist lahutatud,
ei või ka mitte täiesti ütelda - teie nõelute
minu sukke - lapite minu särke - ainult.

Marianne. Kas te nüüd walmis olete, või
ma jätan teid üksi sööma!

Pancras. Teie olete leisk - mina ka - teie
olete kolmekümne kuue aastane - mina

wiiekümne ümber. Kui te ja ütlete, pagana pärast, siis ei ole teil oma wanade päewade eest tarwis murtseda ja teie poja-kesi saab ka kerge elu olesma.

Marianne. See on aga tõesti juba liig alatu minu poega asja sekka segada.

Paneras. Alatu?

Marianne. Te wõite küll mind pilgata, ilma et te ilmsiinat last puutute.

Paneras [ägedalt.] Mina ei pilka teid!

Marianne. Ah! Ah!

Paneras. Julise pilka - mul on teisi taga!

Marianne [usumataalt.] Teie tahate mind.

Paneras. Amurõna. Teie wõite meid maha kuulutada lasta kunas ise tahate.

Marianne. Ei, ei - see on ju rumalus. Sõome parim oma wõileiwad ära.

Paneras. See on rumalus? Kas mina siis niisugune mehe hirmutus olen?

Marianne. Seda ma ei ütle. Teie olete päris tubli wanapoolne härra.

Paneras. Tubli olen ma!

Marianne. Ja, paljud luksisivad omad sirmed ära.

Pancras. Tuhanded!

Marianne. Ah ja! See kõlab ju väga kena. Ma hakkas parem sööma.

Pancras. So. Kas teil misugune nälg on? Teie nimetate mind tubliks, vana poolseks härraks - see on liialdatud. Kahelkümne nelja aasta eest sõi minu isimehe naene. Kõik see aeg olen ma küiaavili toosi sees alal hõitud. Ma ei joo mitte. Mul ei ole ühtegi haigust, mul ei ole jooksjat! Ei verevõne krampi, üleüldse ühtegi vanaduse. [Puritu] ühtegi keskeha haigust. Nelja- viiskümne aastasest mehest on naisel rohkem tuge kui mõnest kahekümneaastasest kollanokast. Ma lasen elurannituse viiskümne tuhanda rubla peale, mis praegu minu pärijate nime peal on teie nime peale ümberkirjutada, etsee kohe, etsee kohe, kui te ja ütlite: homme - ma tahan

teie pojale kõik anda, mis seaduses
lubatud ja kui me ise lapsi

Marianne. Ah, ärge unistage parem enam
edasi! Minu arvates on see - minu ar-
vates on liialdatult auusameelne - minu
arvates - minu arvates. Ma ei tee seda
mitte, härra Duif! [Wainus] Ja niisama
hästi oleksite mind uulitsale heita
võinud, sest misuguse ettepaneku järel
ei või ma muidugi enam siia jääda.
muidugi mitte.

Paneras. So! [Istub pahaselt oma taldriku
juurde ja raib ägedalt wõileiwa tikkidens]
So! [Hammustab] So! [Ägedalt waga
liigutusi tehes] Tagasi liikunud! Kui ma
kakskümmend aastat noorem olexin,
mis?

Marianne [kartlikult] Ka siis mitte.

Paneras. Ka siis mitte?

Marianne. Ei.

Paneras [ägedalt] See... see...

Marianne. Ma waletasin eila.

Paneras Mis, te waletarite äla?

Marianne. Ja minu tumistus waletab ka -
mina ei ole mehel olnud.

Paneras. Mitte mehel? Ja teie poeg

Marianne. Minu poeg... minu poeg.

[Hakkab nutma]

Paneras. Marianne! Marianne! [Tema

nutab - Paneras tõuseb rahutult üles -

pekses edasi tagasi] Kas isa elab veel?

[Ta eitab mittes] Ei! See on tema ale õmeks!

Ma lähens muidu viiesaja mehega wabrikust

teda siia tooma. Jätke järele! Jätke

järele! Te teete mind hulluks. - Teie pojala

ole siis isa? [Ta raputab pääd] - Sus - sus

te ei ole lesk.

Marianne. Ei.

Paneras. Ja - kuidas see nõndawiisi on tul-

nud? Teie olete ometi korralikult kaswa-

tatud - raägite wõeraid keeli - mängite

klaverit... teie. [Wainus] Paremv ärge

jutustage?

Marianne. See oli... see oli minu eest.

kostja.

Pancras. So. Ja muudugi. Saan juba aru!

[Agedalt] Ja see eestkostja on teid. Teil ei olnud siis enam vanemaid? [Ja jaatab] Siis on see häbemata inimene, see wana roju.

Marianne Ja ei olnud wana.

Pancras. So. so. No ja-ja kas te teda armastasite? [Ja jaatab.] See oli teist halb küllalt, kuradi päralt, halb, halb.

Marianne Ja tahtis mind naaseseks wõtta. kolme päewaga oli temaga otsas - kolm päewa haige ja suri.

Pancras. Ja muudugi, nende eestkostjate kõneräämusid me juba tunneme.

Marianne. Mul oli raskusi ja wiletsusi küllalt - mitte krossigi ei olnud majas.

Pancras. Muudugi! Muudugi! Härra eestkostja, mis? Ja muudugi, ja muudugi, see wana eestkostja!

Marianne Wiis kuud tema surma järele tuli see skandal!

Paneras. Missugune skandal!

Marianne. See skandal lapsega.

Paneras. Skandal! Skandal!

Marianne. Ma tahtsin omale ülespidamisest tubade wäljaüürimisega teenidama pidin aga ära-linnast ära minema. Oh päewi, kus mul midagi süüa ei olnud mitte leiwakoorestgi ja süügi pidin last imetama. Süis tuliwad silmapilgud, kus ma selle pääle mõtlesin - et ma - et ma uulitsa nurgale lähem - et ma - et ma.

Paneras. Kes teie käest selle järele küsib?

Marianne. Seenord, süis kirjutasin ma omale ise tunnistuse, olen lapsehooldja, poodis müüa, ükskord teenija tüdruk olnud.

Paneras. Teenija tüdruk?

Marianne. Wõõrastemajas - pesesin arju, kosisid kartulid ööse kella kahe kolmeni, kui täis oli.

Paneras. Sa - ja - teie poeg?

Marianne. Oma poja andsin ma kaswa -

tada - pseg ajas mu aga igolt postl ära -
nad saidad teada - igakord saidad nad
teada - kuidawisi, seda teab Tunal! -
Ja siis ei jätnud mehed, need nänukaelad,
mind enam rahule. - Kuu inimese kül -
jus juba pleks on.

Paneras. Eila ütlesite teie.

Marianne. Eila ma waletasin.

Paneras. No - ja - teie medaljon? Mis pä -
rast kannate teie seda inimest oma
medaljonis?

Marianne. Oma - oma lapse pärast -
kui ta suuremaks saab.

Paneras. Ja et te ise veel tema päale
mõtlete.

Marianne [ennast tagasi hoides].

Kui ma tema päale mõtlen - pean ma
ennast kexku wõtma, et, et . . .

Paneras. Nii on õige. Nii on õige.

Marianne. Kui ma nüüd tema päa -
le mõtlen, siis wõiksin ma teda . . .

Aga tulewiku pärast ei taha ma, et

mu poeg nimust veel halvemat mõtleb.
Paneras. Kas te siis kõik see aeg täiesti
 auus.

Marianne. Seda ma eila ei valetanud.
 Kui ma mitte auus ei oleks olnud, siis
 ei oleks ma võõrastemajas kaks aastat
 väljakannatanud, kaks aastat otsa
 tulejate ja minejate mustust ära kõr-
 tada. - Kui mu poiss, mu ingel, mind
 jälle ära ajanud oli - ülemkellner tahtis
 võsle minnu tuppa tulla.

Paneras. Niisugune närv! Niisugune närv!

Marianne. Ohin ma jälle uniltsal oma
 kirjatud neljakümne kuldnaga. Siis lu-
 gesin ma teie kuulutust, kus te majapidajad
 otsisite ja kirjutasin.

Paneras. Ise tunnistuse! Hahaha! Hahaha!

Marianne. Nüüd te teate kõik - nüüd te
 teate, mis pärast see ei lähe, mitte su-
 gugi ei lähe teie enese laste pärast -
 nüüd te teate ka, mis pärast kõik otsas
 on - mis pärast ma jälle ära pean minema..

Pancras [ähvades, edasi tagasi jookstes.]

So. So. Ja muidugi, ja muidugi! [Waihus.]

Sööge oma õiged paberid siia!

Marianne. Missugused paberid?

Pancras. Omad ja oma poja omad.

Marianne. Mis pärast?

Pancras. Et - et järele waadata - kas te -

kas te mitte ei waleta. Edasi, marsch!

Edasi, edasi! [Marianne ära.]

8. etendus.

Pancras. Marianne. Teeu.

Pancras [paneb sönnuse Marianne tald-
riku päale ja istub oma kohale.]

Marianne [tuleb ja annab talle waihus
pakikese paberid.]

Pancras [waatab nad pahasti lähemalt, tõu-
seb üles ja paneb nad ühes arwega kappi-
luku taha.] Hää küll, hõnseks.

Marianne. Hää küll, härra Diif!

Pancras. Ja nüüd sööge enne.

Marianne. Ei, härra Diif, ma lähen
oma tuppa.

Pancras Enne peate süüma! [Ystüb mõtetes tema vastu.] Tulise pihta, kas söste wõi ei söö? [Ta sööb mehaaniliselt, näeb sör- must, waatab waha.] Noh? [Ta ei liiguta ennast.] Kas te ei taha teda sörme pan- na? [Ta raputab pääd] So. So. [Wainus] Teie küljes on üks plekk, ütlesite te ennist- minu küljes on neid küll terve tassin! [Wai- kus.] Kuid teie poeg - mis ta nimi on? ..

Marianne Franz.

Pancras. Kuid Franzul isa ei ole, siis on pa- ras aeg waadata, et ta ühe saaks. Hom- me lasen ma elukinnituse police ümber kirjutada. ... Ja! Ja! ... [Female üle laua kätt parakudes] Tule! - Sul ei ole elus veel ühte ennelikku tundi olnud - mul ka mitte...

Marianne. Ma ei julge, härra Duif.

Pancras. Ma tahan - ma tahan pagana häa sinu vastu olla - sa tahtsid uut waipa elutoa jaoks saada - sa saad uue waiba - sa tahtsid ühewärwiliisi tapetid

ja wäwitiid lagesid - weel selgemal nä-
dalal! - Ja wäwese toa laseme Franzi
jaoko nerda seada, mis? - Marianne!
Toon, Dada.

Paneras [wihasel] Kas uus lahti on?

Toon, Ei, wanamehekene. Ma toin omale
igaks juhtumiseks köögist wõtme. [Mu-
sütades] Mis siin nii hirmsasti haiseb -
kas te lillkapsaid keetsite? [Klaasi-
tükkide pääle astudes] Ja wäwne tuli
olnud? Kas ^{wiskas} musutruulikene sinule wäi
sina musutruulikesele suhruutoosi wartsu
pääd?

Paneras, Pea omad naljad omale. Minul
ei ole tiju - Antoine Pallehu!

Toon, Wäga häa, wanamehekene...

Paneras [agedalt] Siin wanamehekest
ei taha ma enam kuulda.

Toon, Swoo? Swoo! Pappasii, papa!
[Imestades] Wäileib meega ja [naera-
tades Panerase päält Marianne pääle
waadates] ja sõrmusekene... Siin on

kolmas isik üheligne

Paneras [ägedalt, käega laua peale lüües]

Üheligsed on sinu rumala peisikeses tähendused! Pagana pihta, kaalu oma sünnu enne kui sa midagi ütled -

[Rahulikult] Marianne ja mina astume tuleval kuul abielusse.

Toon [estamatalt] Siis ma pean küll enne istuma.

Paneras Sina kui kõige noorem, saad seda kõige ennem teada. - Ole wait, Marianne!

[Ähvardades] Sa kui sa viisakuseta julged olla oma teise ema vastu, siis...

Toon. Mul ei ole midagi sulle vastu, wana-mehekene - papa - papa. Kas te täna õhtu nii - nii wälja tuli? Wäga kena. Siis wõiks sulle peale pärast küll üks peenem pudelikene juma, papa - mam - ma.

Paneras. Meie ei joo midagi - meie lähe - me magama.

Toon. Wäga armas - meil ei ole ju ka

tarnis seda teha. Anna mulle aga
keldri wõti, küll ma juba üksi selle
est minetsen.

Paneras Ühe minuti pärast käana-
tanse gaas ära. Hääd ööd.

Teon. Kuulutasiid niisugust uudist, mis
mulle pidu tuiju teeb - [Mariannele,
kes ära läheb] Hääd ööd, mamma -
uudist, mis kümnekordset klimbim-
mi ära teenib ja nüüd ei tohi ühte
tühipaljast pudelitgi: . . .

Paneras. Kas sa walmis oled? Tuli kustub
su nina all ära. Sinus on juba rohkem
alkoholi kui tarnis on - Antoine Pallehm!

[Pöörab tulle madalamale.]

Teon Anna mulle siis vähemalt paar
sigarit, wanamehekene - papa - papa -
et ma neid siis oma tvas küünla wal-
gusel suitsutada wõiksin. Ma ei wõi ome-
ti kell kümme sängi minna

Paneras. Ei. Näed nagu marts wälja
oma igawesest spüütamisest. Weib

olla, saad sa aastas kerra magada

[Pöörab tule veel madalamale.]

Toon. Siis muudkui, dada, dada, ütlen
ma! [ära]

Pancras [võtab sõrmuse Mariamme tald-
riku päält, pöörab tule kõrguni ära, ära]

Toon [tuleb natukesel aja pärast riiu-
laga tagasi, võtab kapist pooliku pu-
deli ja klaasi, lähel riiuvarivul ri-
ga riiksesse juuade leiab et see
lüksus on. Tagasi minnes, katsub oma
tasakuid, võtab oma võtme rumbu
välja, katsub võtmeid kapi ette, rüü-
talle ennestab. Rahulikult paneb ta
mõne sigari taskusse, paneb ühe
põlema, muusutab pudelikast, võtab
paberid kätte ehmatab, lähel ritu-
ukse poole, riiulatab, paneb riiu-
laua pääle, vaatab tasa enese ette
naerdes päevapiltid, hakkab
naeru pärast wõbisema, võtab

97.

teised paberid lahti, lööb imestuse
parast põlve päale.]

[Sessie.]

Kolmas waatus.

Wõoras tetuba Jani juures. Tagaseinas wäike
rõdu mõne lillepotiga. Uksed paremal ja
pahemal pool. Suur laud wõoraste jaoks
ettewalmistatud.

1. etendus.

Margriet. Elsje

Elsje [Lana juures.] Kas wõksid jätta, mamma?

Margriet [kapi juures.] Ja, küll ja küll. Pane rõdu uks kinni. Gaas ei ole lilledele häa. Kas linnul ka süda on?

Elsje. Ja, on küll, mamma. Aga sina, wõrkasid, kas sa ainult walgeid teri sööma pead? Mustad jätad ta wõik järele, mamma. Kas sa ei kütle, mamma? Mamma, kas sa tead kuidas arm saab, kas isane wõi emane on?

Margriet. Ei- ja see ei lähe niisugusele rumakale plikale sinu wanaduses sugugi.

Korda!

Elsje. Wanaisa ütleb, kui isast lindu kõrva juures nii edasi tagasi raputad, siis on lögisemist kuulda - emase juures seda aga ei ole.

Margriet. Po. Kas sinu wanaisa niusugusi mu malusi räägib!

Elsje. Punnabusi? See on päris tõsi. Ja lehm - kas sa tead, kuidas lehm lapsi saab?

Margriet. Kas sa jätad järele? Need jutud ei nõlba sinile.

Elsje. . . Lehm saab just nagu kanagi lapsi, ütleb wanaisa. No, see on aga päris kindlasti luiskamine. Ma tahaksin näha, kuidas lehm munade pääl istub. Kas see tõesti õige on, mamma? Kas sa ei kuule, mamma?

Margriet. Pihi klaasid puhta rätikuga üle ja pea suu!

Elsje. Ja, mamma. [Waihus] Ma nägin kord lehma, kes...

Margriet [äritatult.] Kuu sa veel kord lehm
ütled, lähed sa sāngi!

Elsje. Ma ei tohi ka mitte midagi.

Margriet. Ei, sa ei tohi mitte midagi. Sa
oled just nagu su isa.

2. etendus.

Endised. Jan.

Jan [magamast üles tõusnud, riiduv morides]

Mis on just nagu su isa?

Margriet. Ah see! Sa on õnnelikult üles tõus-
nud! Mina paneksin süsgi parem oma
westi kinni ja krae kaela. Kolmveerand
tundi põõmutada ja nersata kui külalised
tulenu on.

Jan. Eksitab see sind kui ma päale süögi
nature puhkan?

Margriet. Nature! Nature! Minu pärast ma-
ga terve öhtu! Siis ma ei muule vähemalt
sinnu kiuslemist.

Jan. Mina ei kiusle. Sina kiusled -

Margriet. No kas müüd ei ole, mina kiuslen!
Ei, selle üle võiks ennast küll rõõveraks

naerda. Kolmveerand tundi magada, kolmveerand tundi! Ma ei saa üleüldse aru kuidas päeva ajal magada saab! Ja selle juures magab ta öösi just niisama palju kui mina.

Jan. Kas ma ei läinud täna öösi pool kaks sängi?

Margriet. Pool üks.

Jan. Pool kaks!

Margriet. Viis minutit enne poolt ühte!

Jan. Kas sa müüd niisama mäletsed nagu lehm.

Margriet. No muidugi! Luba jälle lehm!...

Jan. [ägedalt] Lehm! Lehm! Missugune lehm jälle? — Kell oli juba ammu pool kaks läbi.

Margriet. [külmalts.] Pool üks.

Jan. [ägedalt] Pool üks valasid alles kumma wetti minu grogi pääle!

Margriet. [nutuselt.] No, ja kui ka? Ja kui ka? Kas sul tund aega grogi juures ära kulub?

Jan [ägedalt] Tund aega! Tund aega!
Ta oli jääkülmu kui ma crimese suutäie
wõtsin!

Margriet. Seda wõid sa mõnele muule
ette luisata! Sina ja külmu grog!

Jan. Mina waletan siis!

Margriet. Seda pead sa ise kõige paremini
teadma.

Jan [on äritatud, rahustab ennast, tõmbab
rumalalt seletades Elsje tüli sekka.]

Kui - kui poole ühe ajal kumma groggi
saab - ja - ja - katsund teda alles siis kui ta
külmas on läinud - kui palju aega kestis
see siis? Ei, seda pead sa oma emale ära
seletama!

Margriet. Hee sina mõistlikum ja pea oma
suu, Elsje, - sinu isa juures jääb grog terve
öö otsa soojaks. Mina paneksin parem oma
westi nõbid kinni! Mina paneksin parem
emale krae kaela. Mina peseksin parem
oma mustad käed puhtaks. Mina pa-
neksin parem emale saapad jalga.

Jan. Põrgusse võid sa minna!

Margriet. Põrgusse minna! Seda soovib sulle niisugune sellel päeval, kus meie abielusse astumisest seitseteistkümnend aastat täis saab, kuna mina väeva näen, et kõik kübaliste vastuvõtmiseks korras oleks. Ma sooviksin, et ma sind ialgi näinud ei oleks!

Elsje. Ah mamma!

Jan. Ialgi näinud? Ma ei ütle parem mis mina sooviksin! Kas sa mind minu tütre juuresolekul.

Elsje. Ah papa!

Jan. Pea oma suu! Pea oma suu, rumal tüdruk! - Minu tütre juuresolekul tahad ^{sa mind} valeliikumise teha! Kell oli pool kaks ja gag oli külm, külm!

Margriet. Pool üks oli kell. Ja kui sa ennast pää päale säed, pool üks!

3. etendus.

Endised. Dirr

Tere õhtust! Tere õhtust!

Jan [ägedalt] Hää et sa tule! Hää.

Dirk. Wait ole! Wait ole ometi!

Jan. Kiii sa kumma grogi.

Dirk. Ole ometi wait, ütlen ma sulle! Kas sul muud midagi teha ei ole kui lärmata! Kas te siis kõige uuemat uudist hullima-
jast veel ei ole kuulnud, tulise pihta?

Margriet. Uudist.

Jan. Missugust uudist?

Dirk. Wanast mehest! Isast? See lera grogi üle! [Wihaselt] Ta on püsti hulluks läinud, hulluks! Ta tahab naest võtta, kire-
wase pävalt - oma majapidajat!

Elsje [käsa laksutades.] Tore! Tore! Suis saab pulmi!

Margriet. Wälja toast!

Jan. Wälja toast!

Elsje. Ah, mamma! Ah, papa!

Margriet. Wälja toast!

Jan. Kas sa ei kumle, mis ema ütleb!

[Elsje wiiwitades ära.]

Dirk. Kella poole kumle ajal kõlistab ta minu juurde. Waewalt kahe tunni eest.

Dirk, sa võid mulle õune soovida, ütleb ta, nii ühe korraga, nii ühekorraga, nii päris ilma ettevalmistamata: tuleva nädal kuulutatakse mind maha!

Margriet. Ta tegi sinuga nalja!

Dirk (ägedalt) Ei, kirevase paralt! Mina ütlesin: mind sa ära petta ei saa, isa, see nali on häa, väga häa - Siis ütles tema: minna ei tee nalja: mind kuulutatakse Mariannega maha, ma kirjutasin Henkile kirja ja Samle' ütlema seda täna õhtu. Ma ütlesin veel kord: isa, missugust rumalat nalja sa teed. Siis sai ta vihaseks. Woh, kui sul tõi taga on, siis tulen ma sinu juurde - kus sa oled? - Mina olen sigari kaupluses ümber nurga, ütleb ta. Sigari kaupluses telefonirida, t ta naist tahab võtta! Sigari kaupluses! Mis peab see mees sigari-kaupluses mõtlema! Mis lähewad sigari-kauplusele meie asjad korda!

Margriet. Ma ei usu sellest kuust mitte põrmugi.

Dirk. Mis kurat! Ja poole tunni pärast kõlistab minu poole Hensk, Hensk, kes viha pärast peaägu keeletu on.

Jan [istub suure naeruga toolile.] Hahaha!
Hohohooaa!

Dirk. Mis sa siis nüüd naerad nagu idiot!

Margriet. Nagu idiot? Nagu - nagu pääst lage! Naerda, kui ta kuulab, et ta isa lolliks on läinud!

Jan [weel järel naerdes]. Ma - ma ei wõi sinna tüesti midagi parata. See on nii...
[Hakkab jälle päale.]

Dirk. See on liig. See on kuulmata. Keegi, kes siis naerab, kui...

Margriet. Mul on häa meel, et sa seda kerd isegi näed. Kusugune asi, kus inimesel hirm peaks päale tulema, ja selle juures mees, kes ennast rumalaks naerab!..

Jan [äkitselt, kihwtiselt.] Rumalaks!

Kes naerab ennast rumalaks? Mina

võin naerda nii palju kui ma tahan!

Margriet. Seda sa ei tee!

Dirk. Ei, selle juures ei ole midagi naerda!

Jaw. Kõsin wist küll sinu käest enne luba! Suba oma enese majas, kas ma naerda tohin või ei! Ära sina niisugusi rumalusi räägi!

Dirk. Rumalusi! Kas sa siis ogar oled, et sa aru ei saa...

Margriet. Kas ta ogar on? Sust enne seda kui te tulite, jageles tä terve tund ühe grogi pärast - kas see külm oli või see...

Jaw. See olid sina!

Margriet. Mina? Mina? Mimpärast wõid grogi juua nii kuumnalt nagu keew wesi!

Dirk. Na, pagana pihta, selle jaoks jooksin ma nüüd siia! Wälk selgest taewast! Isa, kes ümber nurga sigari-kaupluses...

Jaw. Kes - sind sigari kaupluses ümber

nurga, ninapidi wedas, lambapää!
 Olid emeti üleila õhtupoolel kontoris
 ise sääl juures, kui ta Sengemansi
 narris! Papa watab näist. Lambapää!

4. etendus.

Endised. Henk.

Henk. Tere õhtust! [Wiskab wihaselt kü-
 bara toolile.]

Dirk. Noh, mis ma ütlesin? [Pikk waini-
 mine.]

Jaw [Henkile] Kas sa said tema käest
 kirja?

Henk. Ja. Siin. [Wiskab kirja pahaselt
 lauale.]

Jaw [Margrietile, kes seda enne wõtta
 tahab.] Enne mina! [Ta loeb seda koh-
 metusest tarretanud näoga. Kiri langeb
 tema põlwele. Ahnelt kisub Margriet
 tema käest paberi ära ja loeb kokku-
 mullt, peäd raputades. Dirik kämmata-
 mataalt udates, sirutab käe wälja. Wiha-
 selt loeb ta veel kord ja annab siis kirja

utamata kokkumult edasi.]

Dirk [kõvasti lugedes], Kallis preeg! - Ma loodan, et sa selle kirja terwise juures olles kätte saad, nagu ka meie oleme - Araneetud!
 „Kui Jumal tahab, loodavad preili Marianne ja mina abiellu seisusesse astuda. Peaks ehk mis meile veel antud on, rikas õnnest, rikas õnnistusest olema, aga kõige peält, peaks terwis ja rahulolemine meile ehk armsaks tegema, siis on sellega sinu sind armastaja isa soov täidetud.” - Araneetud! -

Margriet. Kas oleks võinud keegi niisugust asja sellest inimesest uskuda? Niisugune madu!

Dirk. Noh? Kas mul ei olnud õigus sigari - poodiga ümber nurga?

Lau. Mariannega! Mariannega! Kui ta mulle oleks ütelnud Reierkasti Luuli ma ei oleks vähem pää pääle kukkunud olnud! Alles hiljuti andsin ma talle taalri jootrakas tema põetamise eest haiguse ajal. . .

Margriet. Taalri jostrahaks, mille eest?

Jan. Kui ta jälle terveks sai!

Margriet. Inimene, oled sa meelest ära?
Kas sul taalritega pilduda on? Ja seda
jutustad sa nüüd alles!

Jan [wihaseks saades]. Kas ma sulle pean...

Henk [laua peäle koputades]. Noh! Noh!

Mul ei ole põrmugi hirmu teie nägolemist
päält kuulata! Tema andis jostraha
ja mina andsin ja Dirk ja meie kõik.
See ei olnud muud kui wiisakas. Ja sel-
lel ei ole seli asjaga midagi tegemist.
Pääari on ja jääb selleks ja see on tüsine
küllalt et rahuliseks jääda - et papaga
asi mitte korras ei ole. Kui papa seda
teeb mis ta ^{mulle} kirjutab, ja et ta seda tegema
saab, selle juures ma ei kahtle sekundidgi,
muidu oleks ta seda mulle suusõnal
ütelnud ja mitte kirjaliselt. Suusõnal
ei julgenud ta mitte...

Jan. Õige! Väga õige! Sina oled ainuke,
kelle ees tal hirm on.

Henk. Kui ta seda teeb, kui ta selle nõrgameelse tembu ära teeb ja selle naere tüdrukku naeseks võtab - noorem, võibolla, kui meie keegi - siis ei tee ta mitte üksi äri, vaid meid kõiki naeru- vääriliseks, naeruvääriliseks, naeruvääriliseks, siis paneb ta meid inimeste suhu, siis naerab meie üle terve linn!..

Margriet. Sa raha; mis meil võadata on, väime korstnasse kirjutada.

Dirk [kuube ära võttes, vestis wael ümber jookstes.] Muidugi! Selle kingib ta lihtsalt ära!

Henk. Wiimastel nädalatel on muliga silmapilk temaga pahandusi olnud. Pennikas, iseäralik, isemeelne! - Aga see juba wiimne lugu: Kuuekümmet aastane mees, teenijaga, kes ei tea kust on tulnud. . . .

Jan. Sa kes teda kinni on püüdnud! Sel tüdrukul olivad iska misugused kahtlased silmad - ja militsal iska

närvakas silmade ees, just nagu mõni
peenikene naesterahvas! Kuidas mees
ennast ometi nii alandada võib!

Dirk. Ja seda teab nüüd juba pool
linna! [Henkile] Kulle telefonis ta seda
sigarikauplusest ümber murga, kus iga-
üks kuulib mis telefonitakse!

Henk. Missuguses sigarikaupluses?

Dirk [ägedalt] Missuguses! Sääb selles -
sääb selles uulitsas - noh, sa tead juba!

Henk. Ei, ma ei tea mitte.

Dirk. Ja ei tea mitte! Ja ei tea mitte!

Margriet. Ah! Ah! Selle mooduga oleks
mul parem kümme last kui üks isa.

5. etendus.

Endised: Elsje, Hein, Gerritje.

Elsje. Mamma, mu Hein ja tädi Gerrit
on tulnud.

Henk. Kas neid ei võiks mitte niivõrraks
teisa tuppa jätta?

Jan. Teisa tuppa? Ja tulevat ju pidule.

Henk. Pidul, see peendub meil praegu veel!

Sihitsalt kuulmata, kui halvaval ajal need
inimesed praegu tulevad! Mitte sõnagi
selle juhtumise üle...

Hein. Tere õhtust, tere õhtust! [Waatab
üleüldise vaikuse pärast umbusklikult
ümber.] Ja, armas peiss, soovim süda-
mest õnne, ütleme sinu - sinu - mitu
õnnelikku aastat seda juba on? ...

Jan [mõrudalt] Seitseteistkümmend ...

Hein. Sinu seitseteistkümmene õnnelikku
abieluwaasta puhul. Suba, et ma sulle
esialgu veel teine nipalju juurde
soovin, nagu tükised, nagu armastajad
papagoide, nagu ...

Margriet. Täta juba järele, küllalt saab!

Istu, tädi. Ja, waata aga teda! Ta näeb
tore wälja! Ma räägin kas wõi sinu katri,
pane krae kaela, pane west kinni, pese
oma mustad käed puhtaks -

Jan [maljakalt]. Mitte ühtegi kortsekestgi
weel ei ole ta sinu ümber näha, mis, om?
Ja, nii kaua kui meie abielus oleme, mu -

riiseb ta ninuga p aale ninni leiba lusse
 laskmist, - see teeb üksi juba seitseteist-
 k mmend korda kolmada kuusk m-
 mendwiis noomituse - juttu wälja, l ig-
 aastad weel arwanata. Kuu palju see
 kokku on, Els?

Elsje. Ah, papa, sa oled just nagu wana-
 isa oma melikkude küsimustega! Sila
 tahtis wawaisa tingimata teada saada,
 kui palju on nelikümmend wiis korda
 kaheksadasitsek mmend üks ja pool,
 ja n iid jälle sina!

Dirk. Kuulge oneti seda last! Sellel
 on ka juba nina täis!

Lau. Mis silmapilk! [ ra]

Henn. Mis sul wigaga on, tädi?

Geritje. K si oma omu käest. Mina ei ütle
 midagi.

Hein. Mina ütlen weel wähem.

Geritje. Sellepärast et sa ei julge. Ja, ma
 sain parajasti j le, kui ta teenija t d-
 rukuga - selle -

Margriet. Pfui, emu, teenija tüdrukuga -
kuidas sa võid ometi.

Hein. Ma olen juba kolm korda. . .

Margriet. Ah!

Gevitje. Wa patuainas! - Mul oli juba
ammugi hais ninas, et ta. . .

Margriet. Oota üks silmapilk, tädi.
Mine nirkauaks rõdu pääle, Elsakene!

Elsje. Ah, mamma! Iikka kui just huvitavaks läheb.

Margriet. Ja võta üks kook eneselle kaasa:
need ei ole jutud sinu jaoks. . . [Elsje
wastu tahtmist ära.]

Hein. Anna mulle suutäis piima kohvi
juurde, et ma jälle jõudu saaksin. [Wainus
Tan tuleb tagari.] Kas midagi uudist kuulub ka?

Dirk [kannatamatalt.] Ei midagi!

Hein. So? See on ju hävi. Kas meie siis te-
malt midagi teada ei tohi?

Tan. Millert?

Hein. Mulle näitas, nagu oleksime eksita-

nud, kui sisse tulime.

Dirk. Mitte sugugi. Meie lobisime niisamuti ühe ja teise asja üle.

Hein. Kohvi on häa. Noh, siis on mul midagi teie jaoks - teie isast.

Henk. Kas sina ka juba seda tead?

Hein. Noh, Jumalale tänu, nüüd ärkate üles! Ja, kogemata kombel tean ma seda.

[Seib ühe kirja lahti.] Kallis wend! Ma loodan, et sa selle kirja teevise juures oled kätte saad, nagu ka meie oleme. Kui -

Henk [jämedalt]. Mis edasi tuleb, teame me juba.

Geritje. Üks kiri? Seda ütled sa alles praegu! Kas mina sellest teadma ei pidanud, häbemata inimene!

Hein. Sa andsid mulle näu, kahemä päeva sinuga! mitte sõnagi rääkida - ma pidasin sellest kinni.

Margriet Tädi, mis sa ütled selle kohta? Kas sa omas teves elus sellesarnast skandali oled kuulnud? Mees, hallide juuks -

tega, mees, kes kahe nädala eest kannu-
dega käis.

Geritje. Duifidert, laps, võid sa väike
vodata. See on juba veres.

Henk. Meie tahame just selle üle nõuu
pidada.

Hein. Saab küll palju aidama.

Henk. Iga hää näpunäite eest oleme me
tänuksid, aga pilkavate tähenduste
järele ei tunne keegi igatset. Meie huvid
on sinu huvid. Papa järele on tädi meil
kõige suurem arstivõlv. Nisugune mõist-
mata abiellu, mis muudugi isa ja laste
vahel lõhet saab sünnitama, võib - ma
ei ütle mitte saab - ma ütlen, võib noorele
arstiaseltsile surmahoski anda. Meie
peame järk järgult järele jäänud arstias-
tist lahti saama - umbes sada viisküm-
mend tuhat on alles - amsõna, ma ei
julgeks enam kõnele minna - see naeru-
väärne temp, see kuulmata tegu, oma lapsi,
kes korralikud riigikodanikud on, avalis-

kult, awalikult naeru alla saata! Jan on
juba ligi neljakümne.

Jan. Kolmkümmendkuus.

Henk. Kolmkümmendkuus - üks rõik! Sa
wõiksid peaaegu tema isa olla.

Jan. Wõiksin ka.

Henk. Ja tema atriad! Ära neetud, sellest
saab veel pankrotti!

Margriet. Pankrott? Kuritegu on see. Aga
sellest ei tule midagi wälja. Nagu läheneb
see niasama! Nagu tohiks isa oma laste-
ga kui pühkmetega, kui mädanenud tenn-
tega ümber käia! Ahelusse astuda! Ahel-
lusse astuda! Mees, kes juba täiesti ära ela-
nud on! Walnis. Merias.

Henk. Need wastikud selitused on täiesti
ülearsused!

Margriet. Ei oleks siuguigi inimes panna, kui
ma sinu käest ka veel mõne saaks.

Henk. Nisugused naljad on lailad.

b. etendus

Endised. Caba.

Loba Tere õhtut! Soovin õnne! [Suud-
lel Margrieti] Soovin õnne! Tere õnn,
tere tädi! Jumal, Jumal, ma värisen
kõigest ihust. Sa kui rumal minust, et
ma eila õhtu kohe aru ei saanud, kui ta
ihust vastumeelt üllatusest rääkis - see
hinnus egiist! [Dirkile] Kallixene, tõmba
omale ometi kuub selga. See on nii inetu
westi wael ümber jooksta! - Kas sa kirja
said, Henn? [Taatab ja ulatab talle kirja.
Ta loeb enne tasa, siis kowasti.] Selle
on tema talle ette ütelnud! Seda ei oleks
papa uskanud, kui ta ka ööde kauppa
ülewäl oleks istunud! Ma värisen kõi-
gest ihust. Kui papa trepist alla oleks
kukkunud, ei oleks ma rohkem ära
ehinatada wõinud - misrugiine imelik
inimene!

Henn. Saie teete kõige targemini, kui te ..
Margriet [kohwi sisse walades] Õnn, ole
ometi sinu wait!

Henn. Ma tahaksin ..

Geritje. Mis sa tahakid, ei lähe ühelegi inimesele kurda.

Elstje [rõdu uksele koputades] Kas ma sisse tohin tulla, mamma?

Margriet. Ei! Ei!

Dirk. Lase tal emeti tulla! Kas laps oma vanaisa rüü pärast kannatama peab?

[Kutsus Elstje.] Tule aga pääle!

Margriet. Ystwaga päigal ja ära räägi wahile, saad aru?

7. etendus.

Endised. Toon.

Toon. Dada! Dada! Keigil rõõmsad näod!

Punsch. Kognak. Rotwein - elu kui paradisis.

Kangesti lõbus.

Margriet. Kas sa kübarat ja palitut ette kotta ei woinud jätta?

Toon. Ei, kallikene. Ma jään karwa päält kümmeks minutiks.

Tan. Siis lähaksin mina parem nohe jälle ära.

Toon. Ei, mu poeg, kui ma nohe jälle ära

lühetsin, jääsite teie ühert sükkuma-
gusart nudisest ilma.

Dinn. Mis sul siin otsimist on! Tee, et sa
minema saad!

Toon. Et ma minema saan, südamekene?
Weerand minuti pärast olen ma siin
teie köikide põialaps ja te panete mind
päikesel päintele istuma kuni ma pruun-
naks olen põlenud! Looge enne natuke
wett. Ma pean teie nerrisid koledasti
kõditama. Esiteks. Papa wõtab naist

Henn. Waat kus nudis!

Dinn. Sulise pihta veel kord, ma ütlen
teile midagi: ma pean häameelega
perexonna asjades nõuu, aga mitte peisi-
kestega, kellel nõrwatagused veel mājad
on!

Toon. Sa oled päris kullatüriks, imehest.
Sa oskad sõnu ütelda, mis magusad
on kui kompuksid! Eila saatsiwad pa-
pa ja mamma mind enne kella küm-
mit wõdusse; terve õõ ei saanud ma

selle tükeste undise pärast magada, mis
mulle õhtuvõigiks lauale panti.

Margriet. Kas sa seda siis juba eila õhtu
teadsid?

Toon. Ja, kallikene. Mina olin esimene.

Henk. Ja sa tulid alles nüüd.

Jan. See on kuulmata!

Toon. Kas sa siis räägid, kui sa magad?

Sis sa pead laudad läbi käina, Margriet
tükese putka ees! Nad hakkiswad mind kuni
poolle wiieni päale tünat magada - poolle
wie aeg sain ma wanni - pool kuni läksin
maccinet ja tünat sööma korraga, et
aega wõita - aeg on raha - kas sina waremini
siin olexsid olla wõinud, sa suur suu?

Margriet. Noh, räägime parem niikaua il-
mast. Tooniga saab just niisama edasi, nagu
konn terve tunni pääl.

Henk. Hääd õhtut! Kas tahate homme wara
minu juurde kontorisse tulla?

Toon [oma pakki kõrgeli hoides] Hääd
õhtut! Hääd õhtut! Aga neid salapaberitest

jääd sa ilma!

Henk. Mis salapaberitest?

Teon. Paberid, mis suurepäralised, lihtsalt kuku või ümber, mu arusaam! Paberid, mis kulda väärt paberid, mis ta sigari kapis peidus hoidis, tema paberid, tema.

[Teo paki lahti]

Hein [teuseb üles, ahwardades] Kust sina nad said?

Teon. Watsin midugi. Siin on teil kõige esitens terve roogu päevapiltisid. Sini habe kohe teiega naestega.

Hein. Pakk anna süa!

Geritje. Iesus hoidku - mis sul siis wiga on?

Hein. Kas sa sel ajal kui nemad ära olid wargile läksid. . . .

Teon. Wargile? Hästi wõeldud. Seda ei warastata mitte, mis weerand tunni pärast jälle ilusasti oma koha pääle tagasi pannakse. . . .

Hein. Anna süa! See on häbemata alatu -

see on kuulmata murjatus! Suuremat
usalduse kurjasti tarvitamist ei ole
ma kaud enam kuulnud! Anna siia!

Toon. Ei mõtlegi selle pääle! Käed emale.

Hein. Kuisa julged ühte silpi ette lugeda.

Toon. Missiis?

Hein. Siis murran ma sul oma wana
merimehe kättega kaela, sina kollanokk
sa rumal poiss, sina! Kas teie siis kõik
arust ära olete, et te nüüsgust warga-
tegu oma kasuks tarvitada tahate?

Henk [wiivitades]. See on õige. Kuisa
ilma lubata, ilma tema teadmata pa-
berid kaasa wõtsid, siis ei wõi meie

Toon [pahaseks saanud]. Lõri sina
aga pääle! Mina ei hooli sinu jutlusta-
mest midagi! Kõige täielikumad tõen-
dused, et wanamees kauem enam oma
tegude eest wastutada ei saa, et ta kõige
hullemaid tempusid teeb, et ta elukin-
nitamise polisi wüerümme tuhanda
pääle laprega tüdrukku pääle ümber

kiigutada tahab lasta, et ta klaverisi ja
sõrmuseid ostab - kui seda kogemata juhtu-
misel teada saab - [Ägedalt Heinile] Ku-
radi pärast, mina ei ole kelm - tahtsin
sigarit põlema süütada, sellepärast
sain ma nad kätte! - Kui päält pead
nägema, kuidas wana härra, kes teab
missuguse naesterahwa poolt lõksu
püütakse - siis pean ma veel tegema,
nagu ei teaks ma maast ja taewast
midagi! See on alatu, et sina sellest tead-
nud oled - muudu ei tõstaks sa niisu-
gust lärmi - see on alatu, et sa seda oma
teada pidasid!

Hein. Ja kui sääl paberites ka veel
tuhat korda enam seisaks - sa peaksid
omal silmal päält wälja häbenema,
et sa kätt asjade külge paned, mille
es ka kõige suuremal lühusel auu-
kartus oleks.

Gerritje. Kas niisugust konutajat on näh-
tud! Muudu peab tal sõrm korgiwin -

naga suurt wälja kirkuma, ja nüüd on tal lünad kuue eest. Ära ometi sina ennast asja sekka sega! Mis see siis sulle korda läheb! Kes sinu arvamise järel küsis? Mikin olen ka veel olemas, kas saad aru?

Hein. Poisid - ma ütlen teile hääga - Teil ei ole õigust...

Henk. Armas onu, alguses olin ma sinu tõenduste poolt, aga kui ma nüüd nii - sugustest usumata asjadest kuulen, pean ma ütleva, et Teon sieti on teinud.

Hein [ägedalt]. Teil ei ole õigust, ütlen ma veel kord!

Dirk. Tuhat ja tuline, siis wõtame omale õiguse!

Hein [mahasuritud wiisaga]. Siis - siis - tahate te tõesti wargaks saada!

Dirk. Paganapihta! Kas saab kord rahu wõi mitte?

Teon. Siitens...

Hein. Siis soowin ma teile hääd õhtut. Ika

hviatan teid aga: niipea kui ma Pane-
rast näen, saadan ma ta teile kraesse.
Mul on au. . . [Ära]

Gerritze Semal on au - näurekael, nel
au on. . .

Joan. Usitexis. . .

Margriet. Mine nixauaks rōdu pääle,
Els. . .

Elsje. Ah, Semal, ei, mis ma rōdu pääl
siis tegema pean? Ei!

Joan. Kui sa rōdu pääle minna ei taha,
siis lähed^{sa} woodisse!

Elsje [nutuselt] Suiiii! Woodisse, kui
pidu on! [Nutab.]

Margriet. Ja, misparast sa siis last
niivõiri hirmütad! Säh, Els, wõt mõni
kook ja pestais mandlid kaasa ja
mine rahulikult rōdu pääle - sa
wõid warsti jälle tagasi tulla. Nüüd
oled sa mu armast südamekene, näed
sa?

8. etendus.

Margriet. Jan. Dirk. Coba. Henk. Toon
Gerritje.

Gerritje. So, nüüd oleme oma keskel. [Kõik
nihutavad laua juurde.]

Toon [kes oma klaasi täis on walanud.]

Prosit! Et teie kõik. . . Noh, nüüd pean
ma neid korraldama. Esiteks - ma wõ-
tan, mis kätte juhtub - on wana härra
juba kuude kaupa soo sigitamise
mõttega tegemist teinud - [Kella waa-
dates] - warsti juba pool üheksa- küm-
ne minuti pärast tuleb Van Ryn siia.

Margriet. Kes tuleb siia?

Toon. Van Ryn, minu sõber, kellega ma
Kuldpeäs õhtut sõin.

Dirk. Kas sa nüüd loed, või ei loe sa mitte

Coba. Sa tahad meid siin ainult narrida!

Toon. Sugugi mitte, nutikene - Van Ryn
peuntub arjasse - ma walmistan teid ai-
melt ette - Nüüd panen ma auru päale.
„Sinna ja maateated“ Kus see nüüd sei-
sab? Aha, õigus. „Lerk mees, Luteruse usku,

suuvis lesega, Luteruse usulisega - ikka
Luteruse usulisega - abielusse astuda -
astuda! kõwa t'iga! Raha kõrwaline
asi. Kirjad päewapildiga märgurõia
marinad all raamatukaupleja Loris-
seni juurde saata. Waikimine auu-
asi.

Henk. Kas papa...

Tõnn [jaatab]... kahe kuu eest.

Kakskümmend kolm kirja päewapilti-
dega.

Coba. Sumal! Sumal! Ei tööpoolest -
ma ei saa sinna midagi parata, et
ma naerupärast katki lähen! Anna
mõnda mulle näha, Tõnn!

Tõnn. Palun väga, tundke lõku! [Kirjad
ja päewapildid lähivad käest kätte. Sil-
mapilk waikne päädekokkupistmine,
pääwangutamine ja naermine.] Seisere,
armsad sõbrad, maksmata arwe - maks-
mata, ja muudugi, mina ei ole ainuke-
ne! Sally ja Co poolt. Klauer nakssada

Kaks kümme viis guldnaat...

Margriet

Sau

Dirk

Coba

Geritje

[ägedalt päevapiltide lauale visates]

Klawer!

Henk. Klawer, Sally näest!

Coba. Tema on klaveri ostnud?

Tson. Ah teie, mis te mulle sääl nüüd
ölete teinud, see on ometi enam kui, kui
beslid! Sambapääd! [Korjab päevapildid
kokku.] Kust kiruase päralt võin mina
nüüd teada, missuguse kirja sees keegi
päevapilt oli! Kes on nüüd Jongejans'i
lesk? Kes Hüncheni lesk? Mis teile nüüd
meelde tuli, sellist salatit teha! See on
seamoodu rumalus.

Geritje. Klawer kaks sada kakskümme
nervi guldna eest, see ei ole võimalik
ilvutles ta, et ta tema eest viis guld-
naat kuu üüri maksab.

Henk. Muidugi - seda ütles ta meile ka.

Tson. Küll te kuulite veel rohkem! Sally,

ja C^e - diamannt sõrmus kolmsada viis -
kümmeend, sira juurde viis protsenti Sally
ja C^e jaoks teeb kokku kuus sada kolm
guldnat, seitskümmeend viis - maksmata -
maksmata!

Dirk. Pagan võtku! Pagan võtku! Mis
jaoks temale diamannt sõrmust. . . .

Margriet. Selle jaoks muudugi! Selle
jaoks! [Hakkab nutma]. Ah, ah, küll
on aga jäندانist selle mehega. . . .

Jaan [jämedalt]. Läta vast see sõima-
mine jäele! Sõima, kui ta lõpule on
jõudnud!

Dirk. Põrsemisega saame me kaugele!

Teon [laua pääle koputades] Rahu!

Rahu! Kolmandaks, elukinnituse po-
lice viiekümne tuhanda pääle. . . .

Henk. Mis sa ütled!

Dirk. Police!

Jaan. Viiekümne tuhanda pääle!

Teon. . . mis uue mamma nime pääle
saab kirjutatud. [Waikus. Keik wahivad

teineteisele kohmetult otsa.] Selle juures
 wain ma nature wahet pidada! [Walab
oma klaasi tairis.] Kellegil ei ole selle
 kohta midagi itelda? Siis läheme edasi.
Henk [āgedalt.] Pelice wüexünne tuhanda
 pääle! [Haarab paberu oma kätte.] Minu
 pvoolt wolitatud isiku kasuks. Sa
 mitte sõnagi sellest, et mina
Coba [üle tema öla kaasa lugedes.]
 Marianne Hermine Janseni nime pääle
 üle kirjutada. Kas selle inimese nimi
 nii on?

Henk. Seda andis ta täna elukinnituse
 seltsile üles, täna, pühapäew - siis saab
 homme, esmaspäew. [āgedalt.] See
 mees on hulluks läinud!

Geon. Wäga õige, minu diagnose. Täiesti
 pääst lage. Pahu nüüd! Pahu! Keige
 hullem tuleb weel. Siin on mul üks wäike
 pakikene - [Dirkile.] Pean ma weel katsu-
 ma, et minema saan, kallim? Kas ma
 olen seda wäärt, et mind päikese paistele

istuma pannakse?

Margriet. Ah Teonikene, peiss, jata ometi!

Teon. Marianne Hermina Janseni pa-berid: a) sündimis- ja tunnistus - selle kohta ei saa midagi ütelda, ta on sündinud - b) et talle rõugeid on pantud - c) tema isikutunnistus - shsht! - Oetama-ta ora. loku: neitsi, poeg meeste seest - Vst: reformeeritud!

Henk. . . Tema tunnistuse pääl seisab lesk.

Teon. Ja, võta näpust! Mina tunnen nii-suguseid leskesid sadasid, tuhandeid!

[Henkile.] Inimene, ega sa ometi potis ei ela, ta ei ole mehel olnudgi! - d) Risti-misetäht Frans-Frans Jansen - minu mus wend - midugi Marianne Hermi-na Janseni seaduslik poeg - isa tund-mata - mina see küll ei ole, selle pääle wain ma kas woi wanduda.

Gerritje. See libu ei ole siis mitte lesk!

Jaw. Siis on ta meid kõiki petnud!

Coba Ja isa kah!

Teon. Ei, mitixene! See pank oli emeti
tema enese sigarikapis! - Nüüd rahu!

Rahu! - e) Tunnistus: „Allakirjutaja, wõe-
rastemaja, kaks linnaomanik, tunnistab
sellega, et Marianne Jansen kaks aastat
tema juures toatüdrukuna on teenitud - ja
wix, auus ja puhas omas töös on olnud.“
See oli manna wümanne amet.

Henk. See ei ole wõimalik. Kui ma mitte
ei exsi - ei, kui ma ei exsi mitte - see on
ju lihtsalt xulmata! - Pal on ju ühe arsti
käest tunnistus, kelle juures ta kuus aastat
majapidajaks oli.

Teon. Palun wäga. Waata emeti ise järele.
Sellest ei ole veel nelja kuud mööda.

Henk. Siis on ta meid...

Dirk. Siis on ta meid ülelõõnud!

Henk. Mul on see tunnistus veel alles. Ta
on wul kuhugile paigale pantud. Siis on
see wõltsitud!...

Coba. Selle juures tuleb ju päris hirm pääle!

Kui niisugust asja alles näed. Ja Ja.
Eila oli ta lõhnaeli täis pitsitud. Ja-
ja - [Katlikult] Kuus wana selget ja
neli grogi oli ta ära joomud, seda üles
ta ise! Ah! Ah!

Toon [oma klaasi ühe röömuga tüh-
jendades, uttu.] Kuus wana selget! Neli
grogi! Kuudas ta sellega toime saab?

Coba. Ja Elsakese käest küsis ta, kui palju
wiskummend seitse kord ma ei ei tea
kui palju on! Ja mõni kumme korda
hüüdis ta Lukas III, 13 ja Korintuse IV, 2.

Sumal, Sumal, kui hirmus see on!

Dikk. Mis seisab siis Lukas III, mitmes salm?

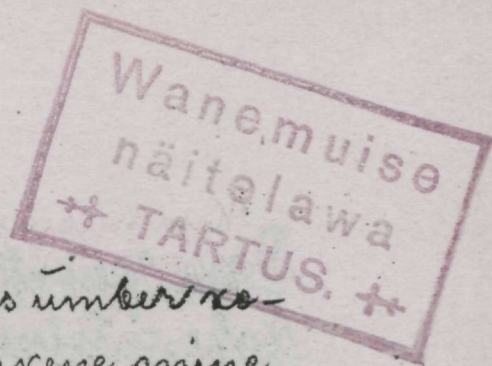
Coba. III, 13.

Jan. Waatame järle! Waatame kohe järle!
Kus on uus testament, Griet?

Margriet. Nüüd õhtu ei saa sa teda kätte.

Jan. Ja muidugi! Ja muidugi! Ütle ainult
kus ta on.

Margriet. Pesu kapis - sinu kraede karbi
taga - ei, mitte sina! - Tänan wäga -

sind lasen ma küll sääl sees ümber
lada! [Läbi rõdu ukse.] Elsakene, mine
ja too nus testament siia.

Elsje. Kus ta on, mamma?

Margriet. Papa kraedi taga. Aga ettevaat-
likult!

Elsje. Kah kena, kus sa seitseteistkümmend
aastat abielus oled - esiteks terve õhtu
rõdu pääl - ja pärast harkka piibilt
lugema! [Ara.]

Henk. Ma annaks kümnetuhat guldinat,
kui seda juhtunud ei oleks.

Toon. Anna tuhat ette - sest see ei juhtu
mitte.

Henk. Uuskõik. Skandal tuleb sellest
ometi. Ega ta järel ei anna. Viimased
nädalad oli ta nii kangesaelne, nii
isearälik, ma ei mõelnud aga midagi
pahemat. Klõsilne päew oli terve tüjude
rida. Ja, nüüd ma harkkan ajast arm
saama. Kurb - see on üks õnnetus - sin-
na ei leia midagi muud seletust kui, kui...

Dirk. Kuid et ta pääst lage on! Kas ma kohe ei tulnud nudisega hullumajast!

Margriet (Kartlikult) Ja, ja, nii see küll on. Selle juures ei ole mingisugust kahtlust. Lapsele on ta jutustanud, et isane kanaria-lind lõgiseb, kui teda nii hoida ja et lehm niisama poegi saab kui kanad - kujuta seda enesele uneti ette - päris hirmu ajab pääle...

Gerritje. See on juba perekomas niis - üks wend lipitseb teenija tüdrukuga - teine majapidajaga.

Henk. Täta uneti perekond mängust! See totrus selle poliseega - niisugune hull pillamine!

Jan. Pillamine! Kas me ei paanunud talle maatuksi raudtee taga kaheksa guldnat ruutmeeter, esta? Suhtumine, kus pool miljoni wäita slexs wäinud! Ja kas ta mitte päris totralt selle ettepa - nerku tagasi ei lükanud? Pillamise häig - us! Kuritegu, kuritegu!

Diva. Sa pool linna teab seda juba - seda selle naesterahwaga - ta telefonis ju sigari-kauplusest ümbert nurga, et ta tulewa nädal õpetaja juurde lähel, et maha kuulutada lasta - tulewa nädal!

Elsje. Siin on uus testament, mamma. Kas ma nüüd siia tohin jääda?

Margriet [Janile]. Kas ta tohib?

Jan. Ei! Ei! Meil ei ole ju siin lastemäng kōsil!

Elsje [nuttis]. Mina lähem woodisse! Ka siis ei tohi mitte jures olla kui piibelt loetakse! See peab nüüd pidu olema! See peab nüüd pidu olema!

Jan. Misparast peab ta nüüd ära mine-
ma. Meil ei ole enam saladusi. Mina
kaon nüüd. Wäid minu koha p̄äle
istuda, mitikene.

Jan [kes ägedalt piibelt lehitsenud on]

Lukas III, 13. Lukas III, 13. Olen niisama loll
kui tema, et ma seda järele waatan.

[Sugedes] Aga tema ütles nende wastu:

ärge püüdnud enam, kui teile on seatud."

[Omale otsa ette liies] Kuu seatud on!

Kuu seatud on! Mis on siis seatud? Midagi ei ole seatud.

Joon [kes Elsje tooli taga seisab.] Kas te usute mind, nii palju mõnusest ei ole ma kahekümne aasta jooksul ühes kees näinud! Jan oma seitsmeteistkümne päeval pulmapäeval, piibel käes, seda peaks päevapildiks üles võtma.

[Tühjendab ruttu ühe söömuga oma klaasi.]

Jan [naerma hakkates.] Jäl on õigus, hahaha! Kuidas Korintusega lugu oli?

Loba. Korintuse II, salm 2. Ei, mitte nii es, tagapool, tagapool!

Jan. Korintuse... Korintuse! [Lugedes.]

"Waid meie oleme ära heitnud paljajad häbiasjad, ja meie ei ela mitte tigeda kawaluse sees, ei meie sega ka mitte Jumala sõna ära". See ei wõi ometi õige koht olla! Sa oled wist walesti

amusaanud!

Coba. Elsaxene, laps, kas oli Korintuse raamat iv, 2. jäh või ei?

Elsje. Ah Jümal, tädi, kas meil siis siin usuõpetuse tund on?

Coba. Kas siin vanaisa ütles eila Korintuse raamat iv, 2. või ei?

Elsje [kellel igavaks on läinud.] Jah, tädi! Jah, tädi! Kas me siis täna üleüldse loottot ei mängigi?

Jan.

Margriet

Dorn

Geritje

Henne näidake sina-

Geritje [Cobale]. Ei, Caps. Tema tunneb püüblt liiga hästi, sina oled vist eksinud.

Elsje. Kaks Korintuse raamatut on ju olemas, mamma.

Jan. Kaks Korintuse raamatut!

Coba. Sedagi ta ei tea! [Pübli üle kummasdades]. Esimese Korintuse raamatu pead

sa lahti tegema.

Jan [koiki nasa, kes lehti ümber pöörata
tahavad, cemale tõjundes.] Kas loen mina
wõi loete teie? [Waihus.] Esimene Korintuse
raamat, 4, 2 „Aga peale selle, siis küsi-
takse majapidajate kaest, et igaüks
peab truud olema.”

Dirk. Waat sul lops! Pagan wõtku! Sel-
lega armab ta meie maaturkide ustuhhi-
sust! Nagu tahaksime meie teda üle-
lüüa!

Jan. Nagu lehm, nagu lehmad mäletse-
sime meie seda temale ette!

Margriet. Sumalale tänu, nüüd on meil
siis see lehm jälle käes!

Jan. Ei, nüüd on meil sinu kiusuajamine
jälle käes! [Ägedalt.] Kas meie selle jaoks
elame, et teine teisele elu mēmusaks teha,
ja wõi ei?!

Margriet [terawalt.] Ja, sina teed küll
kellelgi elu mēmusaks!

Jan [ägedalt püüdelts kinni lüües.]

Mõnusaks teha! Mõnusaks teha! Mitte ühte
tundi ei ole sa nulle veel elus mõnusaks
teinud!

Margriet [üles ässitawalt.] Mõnusust annab
sulle ainult üksi greg.

Jan [lööb rusikaga laua pihta] Kui ma
ennast mitte sugulaste ees tagasi ei hoiaks
[Kõlistatakse. Äkitselt ülevõeldine kohme-
tus. Kuulatakse wainus. Kõlistatakse
teine kord.]

Geritje. See on täpselt Paneras. Minu
lampäa meest lubas teda ju heiatada.

Toon. Mina kaon! [Põgeneb rõdule.]

Margriet [õhjud.] Ütle ruttu, et sine teda
kõlistada lasnu.

9. etendus.

Endised. Doctor Van Pyn.

Dr. Van Pyn Kas ma tohin nii waba olla
ennast esiteleda? Minu nimel on Van
Pyn. Südruk ütles, ma pidada sias sisse
astuma.

Toon [kes rõdu klaasukse taga waritsenud]

ow, tuleb ruttu sisse.] Bonjour! Bonjour!
 Minu sõber, doktor Van Dijn, kellega
 praegu alles Kuld pääs esimese eine,
 teise eine ja lõunat üheskoos sein ja
 kes kõigest sellest juhtumisest teab. Mi-
 nu õde Coba, minu wenna-aene Marg-
 riet, minu armas tädi Gerritje, minu
 wend Henk, minu wend Jan, minu
 õemes Dirk - Dirk pane kuul selga! -
 Minu wenna-tütrecene Els, Korintuse
 raamatute tundja.

Dr. Van Dijn Minu daamid ja härrad,
 ma loodan, et ma ei eksita. [Margriet'ile]
 Armuline proua, Toon rääkis mulle sel-
 lest puinlikust tääbarast perekonna juhtu-
 misest, aga ka sellest iselaadi pulnape-
 dust, mis teid siin nii mõnusalt ühendab.
 John ma kui wõoras sellega algada, et
 ma teile südamest õnne soowin terve
 rea misugusteks õnnelikkuudeks ahielu-
 aastateks.

Margriet. Täna wäga! Istuge, palun!

Mis ma teile parakuda tohin, härra doktor?

Dr. Van Ryn. Mis teil just käeparast on?

Mis teil just käeparast on! [Piibli pääle tähendades]. Ma loodan, et ma teid mitte eksitanud ei ole?

Jan. Sugugi mitte! Sugugi mitte! Elsa - kene, wii ta jälle oma koha pääle, ja?
[Elsje pübliga ära]

Henk

Jan

Dirk

Margriet

Geruitje

Coba

[üheskorraga] Härra doktor!

Härra doktor!

Toon. Shst! Shst! Mii ei kuule ta üleüldse midagi. Ma lähen ja panen need dokumendid sigarikappi tagasi; poole tunni pärast olen ma jälle siin. Hwia grog see. Jumalaga! Dada! Dada! [ära]

Henk [utth]. Härra doktor, meie kardame isegi kõige halvemast.

Jan [utth.] Härra doktor, isaga on asi päris täbar.

Dirk [utth.] Et otsesohi ära ütelda, ta on nõdrameelne - teda peab kuhugile närvikliinikusse wüma.

Margriet [mitma harkates.] Oh! Oh! See skandäl?

Coba. Oma wanul päiwil hulluks läinud!

Gerritje [utth.] Härra doktor, ta on tetraks, päris tetraks läinud. [Pääd xumardawad kartlikult ja terawalt lambist allapoole tohtri poole.]

Dr. Van Ryn. Mimi darned ja härrad, see piinlik juhtumine, mille kohta teie minu nõuu kuulda soovite.

[Kuna ta räägib, langeb
eesuie.]

Neljas waatus.

Panerasse wanatmoodi wäinexodanika matse
järele sisse seatud chutuba. Ukseid: tagasei-
nas, esimeses kulisse pahemal pool, esi-
mises kulisses paremal pool. Teises kulisses
paremal pool wanatmoodi kamin. Taga-
seinas aken. Teises kulisses pahem. pool
klawer. Lõuna-aeg.

i. etendus.Marianne. Elze

Elze [Mariannele, kes laudlina jälle laua
pääle paneb.] Kas te kohwi juba olete
juunud?

Marianne [kandinut kätte wõttes ja enese
ees hoides.] Ja. Sa tahtsid wist ühes
juua?

Elze [oma wõileiwa panke näidates.]
Selle jaoks juuksin ma nüüd koolist ära.
Muide ei olnud te ilmasgi nii ruttu wal-
mis.

Marianne [lähub pahemale poole ukse poole.]

Kui sa silmapilgu ostad, toon ma sulle
ühe tassi.

Elsje. Ei, siis jooksen ma enne parem
raamatukaupmehe juurde. [Taga poole
ukse poole minnes.] Marianne, ütlege
onneti, kas see tõesti tüsi on?

Marianne [pah. p. ukse juures] Mis?

Elsje [viivitades.] Et teie . . . Et teie
ah, Jumal, kui naljakas, ma pean teile
siis wanaema ütlemä! [Läheb rõwasti
naerdes ära.]

2. etendus

Marianne Henk Dirk

Dirk [waatab ümber.] Kõik on korras.
Teda ei ole kodus.

Henk [oma kella waadates.] Pool üks.
Meie ei tohi liiga palju aega raisata!
Wäga wõimalik, et Joseph teda niikaua
kinni pidada ei saa.

Marianne [ehmatab.] Härra Duif ei ole
mitte siin

Dirk [jämedalt.] Teame juba. Meie

tuleme teie juurde.

Henk [teda waigistades] Mina pidin rää-
kimad.

Dirk [pahaselt] Lase siis lahti. Sul ei ole
tarwis selle juures ometi glaci kindaid
kätte tõmmata.

Henk [Mariannele] Kas te ei taha nii
lahke olla silmapilgus istuda.

Dirk [edasi tagasi jookstes, pahaselt] Lase ometi lahti!

Marianne [häbelikult] Ma ei saa öieti
aru.

Henk [jääkülmalts, wiisakas] Kas te ei
oleks nii lahke? [Näitab temale tooli
pääle ja istub tema wastu, kuna Dirk
edasi-tagasi jookseb ja wahetewahel
laua taha seisma jääb. Waikus] Preili
Jansen, teil ei ole küll iseäralist siletust,
meie külaskäigu kohta tarwis. [Waikus]
Mina õemes, Dirk ja mina wõtsime enese
pääle teiega mõni sõna rääkida.

Dirk [temale wahel rääkides] Sellel

jandamisel wanamehega peab lõpp
olema!

Henk [teda jälle rahustades.] Dirk, mina
pidin rääkima.

Dirk. Suudas võtku, sinu juures tuleb see
ju magel kui siirup wälja.

Henk [rahulikult Mariamele.] Preili Mari-
anne, üla õhtu saime meie wana härra
käest wäga isäralise kirjakese, ühe
kirjakese, mis meie perekonda kõige
kurwema juhtumise päale ette walmis-
tab. Teie saate ometi kindlasti ilma
sundimiseta meie poolt kaasacita-
ma ühte wastumelset skandali taxis-
tada?

Dirk [ägedalt.] Muidu.

Henk. Iist! Ole sina ometi wai! [Talle
rahulikult.] Kas teie meiega ühel
nõul olete, et see mitte juhtuda
ei tohi? Kas teie meiega selles a-
mas arwamises olete, et ühe ainsa
perekonna rahu sel kombel mitte

rikkutud ei tohi saada? [Waikus. Mar-
anne pöörab oma tooli tema poolt
ära.]

Dirk [jämedalt.] Noh?

Henk. Meie ostame teie wastust.

Marianne [kimbatuses.] Ma usun, te
teeksite paremini, kui te oma isaga
räägiksite.

Dirk [jämedalt.] See on meie asi.
Nüüd räägime me teiega.

Henk. Me arwame paremaks enne
teiega rääkida. Sest meie mütleme -
ja see ei ole teil wist mitte ^{päris} teadmata -
et isa seisukord mitte niisugune ei
ole, et temaga rahulikult rääkida
wõiks.

Marianne. Tema seisukord? Tema seisukord?

Henk [naeratades pilgates.] Mütleme siis -
kui te seda täiesti mitte näinud ei ole -
silgemalt ära. Inimesed, kelle nerwid
nüüpingul on, nagu wanal härral, ei

mõtle meie mitte vaidlema hakata -
see on meie tohtri asi.

Marianne. Tohtri?

Dirk [pahwatades] Mõtlesite teie ehk, et
me sulakoera hullu juurde saadame.
Niisugune lovi!

Henk [teda käeliigutusega rahustades]

Kõik niisugused konexäänud wõime
me kõrwale jätta. Meie räägime nüüd
teiega. Sihidalt ja selgelt: kas te tahate
kohe oma asjad kokku panna ja ära
minna?

Marianne [ägedalt.] Ma ei mõtlegi
selle päale! Mina leian selle alatu
olewat, et te oma isa selja taga...

Henk [teravalt] Meie ei küsi teie käest,
mis teie alatu leivate olewat. Selle üle
wõime küll ise otsustada.

Dirk [tigedalt] Wäga õige! Wäga õige!
See on perlide sigade ette heitmine kui
niisugusest mulitsa maesterahvast
kinnastega kinni wõetakse!

Marianne [tõusib üles] Täna on väga.

Nüüd tean ma juba küllalt.

Henk [ülestõustes] So, teie teate juba küllalt! Teie ei tea mitte midagi! Mitte midagi! [ähwardades] Istuge, olge nii häa. Wõi on see teile armsam, kui me põhitse asi sekka segame?

Marianne. Aastad, kus ma niiruguseid jälka ähwardusi kartsin, on mööda!

Dirk [ägedalt] Pärlid sigade ette, pagan võtku. See on nii jultunud.

Marianne [ägedalt] Pfiu, kui alatu! [Tähab ukse poole minna.]

Henk [rahulikult-teravalt] Ma annan teile oma auusõna, preili Tansen: kui teie nii häbemata olete, et läbiviiskimisi, mis meie teiega siin hästahhtlitselt alanud olene, sellel wusel lõpetada, siis lähem ma siit otseskohe murija juurde- [Waikus]-Teie tunnistusega.

Marianne [waarub ehmatusest kõnge tagasi ja wõtab rõwasti toolist kinni]

Missuguse tunnistusega?

Henk [awab rahulikult oma kirjataisku
ja wõtab ühe paberi wälja, loeb.] Alla-
kirjutaja, tohter H. J. Pieterse Aalsmeeris,
tunnistab sellega, et less H. Larsen
kuus aastat tema juures majapidaja-
jaks on olnud ja oma ametit täiesti
rahuldawalt on pidanud. Oma abi-
lusse astumise pärast on ta sunni-
tud, rahjuss, nimetatud prona Jan-
senit lahti laskma. Allakirjutaja:
doktor H. J. Pieterse. Kuupäew umbes
kolm kuud tagasi. - Ma usun, teil on
praegusel silmapilgul wist tarwidus
istuda. - Mis pärast te nii aritatud olete?
Kas ma ehk üigesti ei lugenud? Kas
te seda hääks kiidate, kui ma selle
paberikese Aalsmeerisse saadan?

Marianne [istudes, kogeledes.] Tohter
on surmud.

Dirk [kujalt.] Sa muidugi! On mui-
dugi surmaial teie mehe kõrwal

maetud!

Marianne [mitsinult.] Sina andke see paber! [Katsub seda Henki käest ära viskuda.] Sina!

Henk [pistab selle ritu kuuetasvusse, rahulikult.] See on mulle väga armas, et arv hakkate saama. Kas te tahate oma asjad kokku panna?

Dirk. Ja tunni aja pärast wälja! Hulguseid, nagu sina oled, ei ole meile siin tarwis!

Marianne [ennast tagasi hoides.] Teie isa teab kõik, kõik! Mina ei ole temale midagi saladud, seda mitte ja ka minu endist elu mitte. Odake nirkana, kuni ta siia tuleb, siis saate kuulda, et ma ei waleta.

Dirk. Isa wõib paljugi uskuda. Wõdra-meelse jaoks on kõik häa!

Henk. Et teie papast jagu olete saanud, seda ei ole meil tarwis tema enese suust kuulda. Isegi kui mul seda

wõltsitud paberit selle surmud tohtri poolt taskus ei oleks, oleks asi just seesama. - Pidage oma suu! - See, mis kümne aasta eest juhtunud, on juba enam kui tarmis on. Ei leia sõnu sellele kawalusele, millega teie ühte haiget meest oma meelewalla alla eskasite saada, ei leia sõnu selle häbenatusel, millega ta last, kellel kes teab, kes isaks on, meile majasse tuua katsute. Kas tahate te nüüd otsenohke oma asjad kokku panna ja seda paberit tagasi saada - wõi?

Marianne. Ei! Ainult siis, kui tema mulle ust näitab!

Henk [rahulikult]. Ma uskusin, et teie ettewaatlikum õnnexütt olete!

Marianne [wärisedes, tõuswa kirgiga]. Mina ei ole õnnexütt. - Sa tema teab seda ka, et ma te da oma poja pärast wõtan, ainult oma poja pärast. -

Aga teie olete halvad inimered, näud
 olite teie! Teie mõlemad kangelased
 ajate ühe naesterahwa kitsikusesse,
 naesterahwa, kes teie käes on, naeste-
 rahwa, kes selle poaberi sääl kirjuta-
 nud on, et ennast kuidagi üleval
 hoida. Teokske oneti politseisse! Ütelge
 temale, et ma ennast oma lapse eest
 surmaks waewanud olen, et ma kümme
 aastat otsa uuse juurest uuse juurde
 olen oetud, et mina, kes ma misama
 kaswatatud olen nagu teie, kui teenija
 tüdruk arjanud ja ennast tapnud olen;
 et lapsele süüa anda, lapsele, kelle
 isaks üks wilets kelm eestwastjast oli! -
 Ütelge temale, et kui ma nüüd jälle
 wulitsal olen, et mehed siis mind jälle
 taga ajawad, et nad mind mitte rahule
 jätta ei saa! [Muuskudes, kõige suure-
mas ärewuses.] Ütelge temale, et ma
 teie isale ja ütlerin sellepärast, et
 temal teie egoistide juures elu ei ole

et ta nii hull, nii nõdrameelne oli -
 ja, ta on hull, mis? Et minu pojale
 sellest natuke ära anda tahab, mida
 temal liiga palju on! - Nii nõdrameelne,
 minu Fransi, minu waest poissi, kes wõu-
 raste, wõraste, wõraste juures on, oma
 majasse tahab wõtta! Ütelge temale, et
 mina hull, hull oma lapse järel olen,
 ütelge temale, et ma hull, hull oma
 lapse pärast olen, ütelge temale - [Sangeli
muksudes pääga laua pääle.]

Henk [wainuse järel.] Meie ei ole kellegi
 metsinimesed, preili Sänsen, Meie ole-
 me täiesti walmis teie häaks tegema,
 mis me teha wõime. Tätku nutmine
 järel, palun. Pisarad ei wii meid
 kaugemale. Tehke sellele halvale loole
 lõpp - ja ma annan teile - kõige parema
 tunnistuse - selle asemel siin.

Dirk [hääsüdamliselt, karedalt.] Meie
 tunnistusega wõetakse teid igale poole.

Henk Ma usun, et meie enam kui kor-

rent teie vastu oleme. Kas te teete meie ette-
paneku järel, ja wõi ei?!

Marianne [ägedalt, üleskarates] Ei! Mina
wõitlen oma lapse eest! Paneras teab seda,
teab seda, teab seda.

Henk [ägedalt oma kuu tasku päale
koputades.] Ma hoiatan teid! - Uhe tun-
ni jooksul!

Dirk. Teie lähete wangikotta! Küll me
teile õpetame kirjasiid Aalsmerist kirjw-
tama! Petis!

Marianne [ägedalt.] Andke see ameti
üles! Andke see ameti üles! Mitte sammu-
givei tagane ma teie eest! Ainult kui
Paneras mulle ust näitab! [Ära.]

3. etendus

Henk Dirk

Dirk [jookses silmapilgu wiisedes edasi
tagasi.] Müüd aga otsesõike murija juurde!

Henk. Ei.

Dirk [wihaseilt] Ei?

Henk. Ei ütlen ma. Sellel paberil sin

on homme just niasamasugune wäärtus
weel kui tänä. Ülepääkaela kedagi
õnnetusesse saata, seda ei tee ma mitte.
Meie mõtleme oma wahel weel rahuli-
kult järle

Dirk Ei. Mina jään siia, kui Van Ryn
ta ettewitab.

Henk [ülgeid kehitasdes] Ära räägi
omeli rumalusi. Van Rynil ei saa sinu
abi tarvitada. [Sagaunsel] Ei, läheme
parem läbi aia. Ma kuulen kedagi tüd-
rukuga rääkivat. Kas sa ei kuule?

Dirk. See ei ole meesterähwa hääl.

Henk. Unskoik. Unse pääl wõib keegi
wastu tulla. [Mõlemad ära]

4. etendus.

Elsje. Pancras.

Elsje [waatab ringi, awab esimese unse
pahem. pool] Preili! Preili Marianne!

[Säheb parem. p. unse juurde, hüüab.]

Preili Marianne! [Wiskab pahaselt oma
raamatu mappi laua pääle, wõtab]

wõileiva karbi lahti, hammustab leiba,
teeb keeliraamatu lahti.]

Paneras [wiskab ägedalt kübara ja
mantli tooli peäle.] Mis sa sin teed!

Elsje. Hoooh! Tuled ju eige lõbusas tu-
 jus sisse!

Paneras. Kas sul täna kooli ei ole?

Elsje. Ja, wanaisa, ma tahtsin ainult
 oma wõileivad sin ära süüa.

Paneras. So. So ainult oma wõileivad
 ära süüa?

Elsje [häbelikult.] Ja, wanaisa. Ja-ja-ja.

Paneras [äritatud.] Ja mis! Ja mis!

Utle wälja! - Muidu sa ei ole ometi nii
 suu peäle kukkunud.

Elsje [weel rohkem häbelikumalt.] Ja.
 ma tahtsin sulle ka weel enne seo-
 wida... ja küsida, kuras pulmad on.

Paneras [istub tema juurde laua juurde
ja wõtab sõbralikult tema kätest kinni.]

So. So. Arwasin enne, et nad sind süa
 saatsid, et nad sulle ütlesid...

Elsje. Mida siis, wanaisa?

Paneras [wise des] Migadi, mitte midagi!

Elsje. Sa ei tohi aga milgil tingimisel ütelda, et ma siin olin, wanaisa. Nad on nimelt nii vihased, nii hirmus vihased.

Paneras. Ah, ei ole võimalik.

Elsje. Kas sa tead, wanaisa, mille üle ma täna õõsel ühtepuhku järele mõtlesin?

Paneras. Ei, mul ei ole mitte aimugi sellest.

Elsje. Ja selle juures pidin ma ennast sunnuks naerma. Kui sa naese võtad, siis pean ma preili Mariannele wanaema ütlemä - siis pean ma sinu lapsekestele om ja tädä ütlemä -

Paneras [kes wainides järele on mõtelnud] Ja. Aga ära pane pahaks, nii kaugele ei ole ma veel wälja arwanud.

Elsje. Mis sa parema meilega omale soovid, wanaisa, poega ehk tütar?

Paneras. Kas sa parem oma wõlebasid ei pea soovima?

Elsje. Wanaisa, oli see aga eila ilus

pidu meil. Sottot ei mänginud me üle-
üldse mitte.

Pancras. Ei mänginud lottot? Wist küll
wõnu pärast.

Elsje. Ah ei, tõesti mitte. Sga silmapilk
pidin minna röödule minema. Nagu siin-
na ei kuulaks, mis nad räägivad!

Pancras. So! Kas sa kuulatasid?

Elsje. Nad ütlesid, nad ütlesid.

Pancras [paneb käl tema suu pääle]
Ei tohi wälja lobiseda. Pead suud pida-
ma.

Elsje. Kuisa kõik teaksid.

Pancras. Ma ei taha midagi teada.

Elsje. See oli küll ilus pidu! Onnel Toon
jäi ennast nii purju, et ta meie wääraste-
tuppa pidi minema; tohter, see jätk
tohter istus terve öhtu omu Henskiga ja
omü Dirkiga ja papaga nurgas ja iga
silmapilk pistiwad nad pääd kokku
ja pidasiwad nõuu.

Pancras. Missugune tohter?

Elsje. Nisugune pime, rõhn. Küll sa teda ise gi näha saad. Sa lubas sinu juurde tulla.

Pancras. Pohter? Subas ta siia tulla?

Elsje. Ja, wanaisa, ikka ütlesid nad

Pancras. Pea suu, Ei taha midagi teada.

Elsje. Ja kui nad ka kes teab kui palju räägiwad, mina armastan sind, ma armastan sind hirmsasti, ja mul on kole häameel, kui ma uue tädi saan.

5. etendus

Endised. Tüdruk

Tüdruk [nimemaarti ära andes] See härra ootab wäljas.

Pancras. So. [Waatab kaarti paar korda]

Sapsekene, mul tuleb külaline. Kas sa ei taha sinu kõrwal teas oodata?

Elsje. Ei, wanaisa, siis jään ma kooli hiljaks. [Suudleb teda.] Jumalaga, wanaisa. Lase nad aga räägiwad pääle!

[Ära]

Pancras [tüdrukule] Kuindas see härra wälja näeb?

Tüdruk. Õige piin, rõhu.

Paneras. Lase sisse tulla! [Tüdruk ära
Läheb ette pahem, p. ukse juurde ja hüüab]

Marianne! [Tambib kannatamatalt jala-
ga põrandale.] Marianne!

6. stendus.

Paneras. Dr. Van Ryn

Van Ryn [keda tüdruk sisse laseb ja ukse
tema järel kinni paneb.] Härra Paneras
Duif?

Paneras [vaatab temale teravalt otsa ja
naeratab, siis sõbralikult.] Wätke istet.

[Sugedes]. Doktor A. Van Ryn. Nervi-arst.

Van Ryn. Härra Paneras Duif, ma tulen
süa asja pärast, mis ei teile ega minile
iseäranis.

Paneras [ikka veel kaardixest murides]

Ner-wi-arst. ... Tja - Tja. - Mis te minult
teada tahate?

Van Ryn. Härra Duif, eila õhtu oline.

Paneras. Mis see on? Nervi-arst, kui ma
küside tohin?

Van Dijn [wiisakalt, wiivitades.] Ah...
 ihel on eraineks nina- ja kõrwahai-
 gused, teisel põie- ja neeruhaigused,
 ja nii on mul - kuid see on kõrvaline
 asi- eraineks [wiivitades] nerwide hai-
 gused.

Paneras. Soso! Soso! Kas see hää spe-
 aine on, härra doktor. [Soeb weel kard
kaarti]. Härra doktor Van Dijn!

Van Dijn [naeratades] Ah, hää! Sgal
 elukutsel on oma hää ja oma halb
 külq.

Paneras [naeratades] Ja, ja! Ja, ja!

Van Dijn. Härra Duif, ma ütlesin juba
 enne, kui te mulle wahile rääkisite, et
 ma ühe üige westumeelt asja pärast
 siia tulin.

Paneras [sigarikopi juurde minnes.]

Woh, siis paneme selle juures smeti ühe
 sigari põlema. [Kappi awades] Kas
 te kergeid wõi kangeid suitsetate? Mi-
 na suitsetan kõixi sortisid.

Van Pryn. Kergit, kui ma paluda tohin.

Paneras. Siin on. [Sütitab tiku põlema]

Pahun.

Van Pryn [naeratades lahtise kapi pääle näidates.] Kiv see mitte wisakuseta ei ole, mis teil sätal nendes imelikudes pudelikes on?

Paneras [paar pudelikest käes.] Jja, see on nüüd minu erivaineks. Püünebalsam. Pihvapillid. Sequahs salw. Punnete te Sequaht? Ei? Publi poiss - kahüks erivaine! Ja suurepäraline abinõu juukseid wärwida. Pahan täna teha. Wäi on juukse wärwimine termisele kahjulik?

Van Pryn [naeratades] Termisele kahjulik - oh! - Termisele kahjulik - oh! On küll kord ette tulnud, et keegi kauase juuksewärvimise tagajärjel oma mõlu ära kaotas.

Paneras. Tänan. See on nõu, mis wähe - malt midagi ei maksa. [Panab pudelikesed kappi]

Van Pryn [tänab üles, läheb naeratades

Panerasi poole, paneb tuletiku põlema ja tõstab selle Panerasi sigari kõrgu-
sile.] Kas ma teile ka tuld tohin
anda? [Tõstab äkki tikku Panerase
silmade ette.] Ei, ei, jääge silmapil-
guks seisma. See on väike nali. Ai-
malt väike nali. [Naeratahes.] Kas
te pahemal silmal midagi wiga on?
Paneras [umbuskliku näoga, kuna
Van Ryn järele istub.] Pahema silma-
ga ei näe ma enam hästi.

Van Ryn. So? Kas sellel mõni põhjus
on?

Paneras. Teie näis seda häameelega
teada saada tahtwat?

Van Ryn Häameelega ja mitte häamee-
lega - arsti uudishimu.

Paneras. So. Noh, 64. aastal, kui ma se-
pasell olin, libisesin markatuselt. Sel-
le juures juhtus nael silma.

Van Ryn. Ega te pahaks ei pane, kui ma
selle üle rohkem küsin?

Paneras [terawalt, umbusklikult] Mille
üle?

Van Pryn. Silma üle, mis, kui ma ei eksin,
tuim on.

Paneras. Kas minu pojad ja minu tütre
seda niid ni äkitselt teada tahavad?

Van Pryn. Wabandage.

Paneras [tagasi hoidei] Kas te seda eila
õhtu Lani juures wälja haudusite?

Van Pryn. Wabandage, teie ei ole midagi
wälja haudunud - mina istun siin kui
erapooletu wööras teie juures. Mina ei
ole mitte salaja sija sisse tunginud.

Ma lasksin oma nimekaardi ära anda.

Ja ma olin algusest saadik awalik
ja ütlesin teile kohe, et ma wäga wastu-
meelt asjas tulen.

Paneras [ennast sundides] Missuguses
asjas?

Van Pryn [et waatliku wiivitusega] Ni-
melt et... et...

Paneras [tusarelt, ruttu]... Et waadata,

Kas ma nõdrameelne olen. [Van Plyn niinatub.] See on siis teie erivaine, järele wadata, kas inimesed hullud on? See nali tuletikuga oli siis. [Mitsikult] Teie tuletite siis et isa taga kurnata tema laste soovil? Tee...

Van Plyn [rahulikult] Kas ma teie sõnadewoolule wahel rääkida tohin? Minu poolt ei ole kõige vähematgi sündinatat ette tulnud. Kas teie selles ähwardawas toonis edasi räägite, siis olen ma nii waba ja lähewära. [Tõuseb üles]

Paneras. Kuu ma teid kutsuda lase, siis on weel wara küllalt, arwan mina.

Van Plyn [wisakalt]. Wabandage, meie juures on kutse haige poolt väga haruldane. Teie wiha ja agedus ei räägi teie kasuks, härra Duif. Mina ei ole ei teie waenlane ei teie sõber - mina täidan lihtsalt oma kohust kui arst - teie laste palwe pääle, kellega teie ise

se da peate silitama. Kas tahate mulle
weel mõni sõna rahulikult lubada?

Paneras [tüusebüles, helistab, jääb ooda-
tes ukse juurde seisma, kuni tüdruk
sisse tuleb.]

7. stendus.

Tüdruk. Endised.

Tüdruk. Ja, härra Duif?

Paneras. Kas sa tead, kus Nune uulits on.
Puu uulitsast erimene uulits paremale
poole?

Tüdruk. Ja, härra Duif.

Paneras. Soekse kohe sinna. Ja küsi kül-
legi Jacob, Jacob Dulki järel, kas ta ei
tahaks kohe siia tulla - aga otsekohe!

Tüdruk. Ja, härra Duif. Aga all on teie
tütar Coba ja teie peeg Jan.

Paneras [tagasihvitud pahameelega.] So!
So! Nemad ootavad? So! Soekse sina
aga. Nemad tunnevad juba majas teid.

[Tüdruk ära.]

8. etendus.Paneras. Van Pryn.Van Pryn. Ma ei saa hästi aru, mis te sääal.Paneras. Jakob Dulx oli 64. aastal sääal juures.Van Pryn. Kutsuge aga rahulikult tüdruk tagasi - mul ei ole tunnistajat tarmis. Üks ainuke põhjalik järelvaatamine minu juures kodus on enam kui küllalt.Paneras. Ei. Teie ei pea mind sugugi uskuma. Küll te tema enese käest kõik kuulda saate. [Is tub jälle]Van Pryn. Herra Duif, härra Paneras Duif: kui mees teie vanaduses, mees, kelle noorem poeg kahekümne kuue aastane, mees, kellel viieteistkümne aastane lapselaps on, jälle naest võtta tahab ja päälegi veel noort maja pidajat, kellel halb kuulsus on - ma ei motle midagi wälja, härra Duif,

halb kuulsuse - kui see mees - kujutage
 enesile ette, et te seda ise ei olegi, et te
 seda kellegist võerast kuulsuste -
 kui see mees pääle mõne väikese
 nõrkuse nagu ebauusk, ägedus, tee ja
 lõhnaelidega naljatamised - ärge
 naerge ometi.

Paneras Hahaha! See oli hää! See oli
 tore!

Van Dijn. Kui see mees unerohku sisse
 võtab, et magama jääda - seda ei wõi
 te ometi salata - kui see mees ise oma
 tuttele räägib, et ta ühe istumisega
 viis wana selget ja neli gregi ära on
 joomud.

Paneras (kõwasti naerdes) Hahaha! Ha-
 haha! Kaks terwet kuusi gregi! Hahaha!

Van Dijn. Kas te ikka tuisistes elu-
 küsimustes nii rõõmus olete?

Paneras. Ja! Ei ole ammu enam
 nõnda naernud!

Van Dijn. See rõõmustab mind teie

pärast... Kivi see mees - meie rēiagine
weel ikka sellest wõerast - ühul pool
tõrjub oma lapsi tähtsates ettevõtte-
tes toetama, teiselt poolt aga jälle
näitab, et ta haurdane suur pillaja
on - kalli sõrmuse ostab, klaveri ostab.

Paneras. Kürib!

Van Pyn. Tule lete ta ostnud, sõrmuse
kolmesaja viiekümne, klaveri üle
kahi saja.

Paneras [teravalt] Kust teie seda
teate?

Van Pyn. Ma tean weel rohkem. Täna
tähtsate te viiekümne-tuhandalist
elukinnituse poliisi priili Sanseni
nimel päale ülekirjutada lasta.

Paneras [tõuseb äkki üles, jookseb
kapikese juurde, waatab paberid üle
ja siis tohtri päale.] Kas nad pabe-
rite juures on näinud? [Metsikult]

Kas need näinud... [Sunnib ennast,
paneb kapi lukku.] Kes neist seda

on teinud?

Van Dym. Wabandage. See ei ole minu asi.

Panoras [waewaga ja murtud toelileistu-
des.] Seda on see luujus teinud. Antoine

Pallessu - Pallessu - Pallessu. [Hakkab
tagasi heitud miha pärast kõgelema.]

Palle - palle - palle . . .

Van Dym [teda terawalt silmitsedes.]

Mis te ütlete?

Panoras [meilest segane, kõgeledes.] An-
An - An - Antoine - Palle - Palle - Palle - su . . .

Van Dym. Kas tahate klaas wett?

Panoras [surutud.] Tänan.

Van Dym. Kas te parem ei soowi, et ma
ära lähen?

Panoras [istub murtult, kihitab waewaga
õlasid. Waikimine.] Kas nad tema -
tema paberisi ka nägiwad? . . .

Van Dym. Seda ei wõi ma teile mitte
ütelda. Sa sellega ei taha ma parem
ka midagi tegemist teha. [Ulestustes]

Minu külaräike on lõpul, härra

175.

Paneras Duif. Ma tean, mis ma kui
arst teadma pean. Ma loodan, et te
minu peale sellepärast vihane
ei ole. [Kindaid kinni pannes.] Peeme
siis kindlaks, et te sellel nädalal -
millal soovite, kord minu juurde
tulete? [Watab kaardi lauvalt ja kiju-
tab sinna midagi peale.] Siin on
minu adress. Kas ma wõin selle peale
lootma jääda? [Paneras ei liiguta
ennast.] Ma arwan, et see meie kõiki-
de kasuks sünnib. Kas teil midagi
selle vastu on? [Paneras ei liiguta
ennast.] Kas te minust aru saate?
[Paneras jääb paigale istuma. Van
Ryn waatab temale mõni silmapilk
wiivitades otsa ja lähel siis tagu-
misest uksest ära.]

9. etendus.

Paneras. Coba. Jan. Dirk. Henk.
Paneras [tõuseb waewaga püsti, awab
sigaripaki, waatab ägedalt paberid

läbi ja otsib kas mõni ei püüdnud, paneb
nad siis sisemiseltse ruue taskusse,
avab pahemp ukse ja hüüab.] Mari-
 anne! Marianne! [Siis jookseb ta
 nuttu tagumise ukse juurde, paneb
 käe kõrva juurde, et häälesid väljast
 kuulatada, viskab ukse kinni, istub
 leentoolile kamina juurde.]

Coba [artub häbelikult Janiga sisse.]

Tere, papa. Siin ta ei ole, Jan.

Jan. Shsht! Muidugi on ta siin. Tere,
 papa. [Wairimine.] Tere, papa. [Wai-
 rimine. Coba istub laua juurde.] Meie
 võtasime sind eila õhtu oma juurde.

[Paneras ei liiguta ennast.] Papa, kassa
 kurt oled?

Coba. Papa, Jan räägib sinuga.

Paneras [pöörab silmapilguks päänende
 poole, waatab nendele mõlema-
 tele otsa ja wajub siis jälle leentoolile
 tagasi.]

Coba [wiivitades ja häbelikult.] Sumal,

papa, mis sa meile nii imelikult otsa
waatad? Jan ja mina tahtsime.

Jan [wiiwitades] Ja, meie tahtsime.

Coba. meie tahtsime sinuga kord rääkida.

Jan. Wimmasil ajal oled sina ennast nii
isemoodi ülmal pidanud.

Coba. Ja, nii imelikult, sa ise ei teadnudgi seda.

Jan. Kui meie karmilt talitame, siis on
see sinu kasuks.

Coba. Ja, papa, kustawis see müidwoleks?

Ja, kui sa ka müid meie üle ei tea kui halvasti
mõtted, pärast tänad sa põlwili maas, ar-
mast Sumalat, et meie sind õnnetusest ära
peastsime. Ütle müid ometi ise!

Coba. Ah, papa, ära ometi nii wainides
istuw.

Jan. Meie oleme ju ometi selle jaoks ole-
mas, et üksteisele elu armsaks teha, aga
mitte selle jaoks, et igat silmapilku
ära kihwtitada.

Dirk [Henkiga sisse astudes] Pere!

Henk. Pere, papa!

Oba [tasa] Ja ei lausu sõnagi.

Henk. Papa, meie peame sinuga väga tõsiselt rääkima.

Dirk. Ja, see ajab juba kopsu üle maha! Meie ei lase ennast mitte nagu wana rauda nurka wisata.

Henk. Meie palme pääle, seda ütleme otsenkohe ära, käis emint doctor Van Pyn sinu juures. Sa olid nii nõrk, nii...

Pancras. Nii hull...

Henk. Et meie... et meie seda tõwelisus pidasime, mitte enam muhitada.

10. stendusEndised. Hein

Hein. Tõndu. Eksitan ma perekonda?

Panoras. Mitte püüangi. Kui sa üks silma-
pilk warem olesid tulnud, olesid sa hullu-
maja lohtuist misw juures leidnud. [Surutult]
Seda tegiwad misw vnaad lapsed.

Hein [terawalt teiste otsa waadates]. Kasteie...

Panoras. Eila ühtw otsustatud. Ja niind
paberid siält napikesest, need paberid,
mis ma sulle näitasin, on nad enne
ära warastanud, warastanud, et paremini
teada saada, kui hull ma olen.

Hein. See ei ole minule uudiseks. Niind
istud sa ühe korraga selle nalja sees,
mida ma sulle ette kuulutasin.

Hein. Meie täiskaswanud inimesed, meie,
kes me tublisti oma ametites töötame, meie
peame oma silmad ummaluste, narwaste
eest kinni pigistadama, skandali eest ühe
ühe...

Doro ühe uulitsatüdrukuga...

Pancras (ägedalt ilustõustes, tagasihvitud, ähvardades). Hoiu emmast! Arameetud, hoiu emmast!...

Dirk (ägedalt). Ja, ihe mulitsatõdrusega, ihe naesterahwaga, tulise pihta, kes mõltsitud kirjju Aalsmeerist kirjutas... .

Pancras (emmast veel sundides). Hoiu emmast, ma hoiatan sind... .

Dirk (jämedalt). Hoiatan sind! Hoiatan sind! Ma ei mähi oma sõnu villade sisse.

Kagu kass hiiruga on ta sinuga mänginud. Tema on mist küll arusaanud, et sa... .

et sa... . [Kuputab oma otsaesise päält]. Niisugune raibe, haiget meest oma järele jooksmas panna!

Pancras (kärgele vihasele tema poole). Kuer! Arameetud kuur! [Jan ja Hein hoiavad teda tagasi.]

Hein. Pancras! Pancras!

Coba (nutuselt, kriksudes). Ah papa! Papa! Papa, tule uneti melemännusele!

Pancras (hääletu). Wälja siit, sina. Wälja siit!

Dirk. Ei mõtlegi selle peäle!

Paneras. Wälja ehk ma muuran su kaela!

Coha. Ah, Dirk, ole sina targem!

Dirk (ägedalt). Pean ma!

Paneras (hääleta). Wälja siit! Wälja!

Dirk (wihaselt). Ja, ma lähen, aga enne kiti sa seda inimeselooma, seda lipakast naesike mõtad, enne kui sa wiiskimmetuhandalise polici....

Coha (nutuselt teda wälist wäljatungates)....

Ah, mine ometi ära. Mine ometi ära!

(Paneras tungerdab oma tooli juurde tagasi.

Dirk waikimine.)

Hevk. Papa, et niisugused juhtumised ette tulewad, on minu meelest rohkem kui piislik. (Waikimine). Dirk ütles oma wana, kareda laomuga, mida meie kõiks mõtleme, ilma erandita.

Paneras (surutult). Pea suu - minge ära. Kõiks koos!

Jan. Kõiks on ilus ja häda, minge ära, aga äraminekuga ei saa me kaugemale!

Meie peame teadma, mis meil ükstei-
selt on.

Pancras (surutult). Hinge ära, tee - ma
mäissin täppest hulluks minna, kui
te veel kauemaks siia jääte.

Henk. Japa, meie peame praegu kivi
kivi vastu - siis on parem. . . .

Pancras (surutult). Teie olete midagi tei-
nud, midagi nii alatut ja musta, et
ma teiega enam rääkida ei saa.

(Ähkides.) Kui teil veel midagi ütelda on,
ütelge siis minu advokadile, minu
advokadile. Teid ma ei taha enam näha.

Henk (terasvalt). Sa toud siis selle asja
ilma ette?

Pancras. Ja.

Henk. Sa tahad seda siis tõesti läbi viia?

Pancras. Küsi minu advokadi käest. . .

Henk. Kuidas sa tahad. Noh siis Jumala
nimele avalise skandal.

Pancras. Hinge ära! Hinge ära!

Henk. Üks meist jääb siia sinu juurde.

Pancras. Keegi ei jää siia... ei keegi keist
ei jää siia. ehk on abi küllalt.

Henk. See abi lähel täna ära. Meie ütlesime
me majapidajale...

Pancras. Ma tahan sulle veel ühte nõuu
anda, niisama kui ma veel rahulikult
oma toolil istun: kui sa selles toonis
siin edasi räägid, selles toonis, mida
ma enne kartsin ja mille üle ma
nüüd naeran, seltpärast et ma sind
nüüd tundma olen õppinud, nagu
keisrigi, — siis panen ma sind põlme
pääle ja annan sulle selle nahatäie,
mis sulle nauseses puudus jäi. Kas saite
aru, härra direktor? Valitud saadikud
on veel separaadid keha küljes.

Henk. Oh — enne Dixki vastu ja nüüd
minu vastu!

Coba (nutuselt). Jumal, papa, mis sul
onneti on! Kui sa selle naisterahva nüüd
juursta lased, on terve perekonnatüli
lõpetatud. See naisterahvas oma häbe-

mata silmadega! Kas ei ole ema
mälestusest mehele sinu vanadus-
ses küllalt?

Panoras. Kui te ära minna ei mõtle,
siis lähem minna majast.

Cuba. Ei, papa, ^{sa} jääd koju. Ei, papa, sa
ei saa välja. Siis läheme meie parem.
Siis läheme meie midugi, Jumalaga,
papa! Jumalaga papa!
(Tema, Jan ja Henk ära.)

11. etendus

Panoras. Hein.

Hein (juuksed edasi-tagasi. Väiksimine)

Koh? - Kas veel pehmemaid abinõusid
olemas on, kui elust tüdinema oled?

Seisad sa nüüd ilmas nagu laev udu
sees, ja mõi ei?

Panoras. Nad saatsivad arsti minn juurde,
et mind läbi vaadata.

Hein. Ja, Ja - Olevs mõinud veel palju
halvemini minna.

Panoras. Nad marastasiwad tema ja
minu pahurid rapist ära.

Hein. Ja, ja. Oles mõinud veel hal-
memini minna. Sa tahad läbi tuuli
ja tormi noore tüdrukut poole ristelda,
mina olen jumalale tänu, mõistlikum:
kõnni purjetan lääne poole - ära
kaljurüügaste naaberusest.

Panoras. Kas sa jälle merele lähed?

Hein. Ja, ma andsin ennast tüürimeheks
üks. Täks mulle juba liiale. Si saanud
ennast enam liigutada, ilma et ma
kenale warwasti päble astusin. Keesel,
kellega läbi ei saa, on warhad kui küün
rapund. Oma äraolekul lasen ma aja-
hammast tema kallal närida. See nä-
rib ennast veel tõnsores tema kallal.

Parem tema kui mina. Ära uneti istu
sääb nagu muutud mõilill! Kui sinu
lapsed ka lujised on, nad hoiawad uneti
wanul päewil sind wiltsuse eest. Tule
minuga lääne poole! Kui sina seitse-

kümneaastane veld, siis on temal nägu
kas kitsaks jäänud, või ta otsib unale
mõne kolmandama mälja. Kas ma
täna siin võin süüa?

Pancras. Meil söime juba.

Hein (kapis otsides). Kõnarslänud lei-
ha, maksa morsti - on mul terve nädal
otsa plund - ei, täna - siis võtan ma
parem - on see kõnars?

Pancras. Ja. See on minu õhtugruugi
jänes. Wala mulle ka ühes klaasile.

Hein. Muidu sa ei joo ju kinnagi?

Pancras. Täna küll.

Hein (malab sisse, annab Pancrasele
klaasi). Palun - prosit! Erilase pesa elagu!

Pancras (joob ühe klaasi ühe söömuga
tühjaks).

12. etendus.

Endised. Marianne.

Marianne (mäljaminekurs riides). Ma
tahaksin siin rapilguks.

Pancras. Kas sa mälja lähed?

187.

Marianne. Ja, härra Duif.

Pancras. Härra Duif... härra Duif...

Marianne. Ma tahtsin üks silmapääl
teiega üksi rääkida.

Hein. Mõistan. Jumalaga. Mõib olla, et
ma tänä öhtu tagasi tuln. Jumalaga,
arvas mennaaine.

13. etendus.

Marianne. Pancras.

Marianne (mõistades) Ma tahtsin teiega
üksi rääkida, härra Duif...

Pancras. Härra Duif! Sa pead uneti
Pancras ritlema, sina!

Marianne. Seda ma ei saa ialgi enam
ritlema. Ma panin una asjad kokku.

Pancras. Sa panid una asjad kokku?
Mis sa mõtled sellega?

Marianne. Ma mõtlen sellega seda, et
ma lähen.

Pancras. Sähen? Sähen?

Marianne. Ma saadan pärast töömehe
una asjadile järele. Ja siis tahaksin ma

mul häännelega, et teie mulle hääd
 tunnistuse annaksite, selle male ase-
 mele, mis teie poja Henki käes on,
 hääd tunnistuse, sest et mu töö teie
 juures seda määrt on ja et ma teid
 teie haiguse ajal, kaks kuld põetasin.
Paneras (ennast lagasi hoides). Pagan
 mõtlen, mis siis juhtunud on, et sa -
 et sa . . .

Marianne. midagi ei ole juhtunud.

Paneras. kuidugi on midagi juhtunud!
 Sa ei ole mitte omast pääst nii korraga
 teiselt poolt läänud. Asjad kokku
 pandud, tunnistus (agedalt)
 mis on juhtunud, kas need närvikahlad
 sulle . . .

Marianne. Ei, ma lähen ise. Keegi
 ei ole sünaagi minuga rääkinud.

Paneras. Sa waletad!

Marianne. Ma ei waleta mitte. Ma mõt-
 lesin järele, et see mitte alla ei tohi. Teie
 sundisite mind peaaegu ja ütlemas, ja

ma ütlesin ja, ilma kavalusest, ilma
malleta - ma ütlesin ja - minu poja
pärast ja teie pärast - Kas see nii ei
ole?

Pancras. Kes sulle mahupääl kõivad
täis on puhunud?

Marianne. Mina ise. Ja ma kuulata-
sin naise taga - kui tohter siin oli -
kui teie lapsed siin olivad. - Kui ma
jään, on see igaljuhul needmiseks.
Meie ei ole noored inimesed, härra
Duif, meie olime mõlemad õppinud
nida tegema peame.

Pancras. Ma ei uskunud mitte, et sa
nii nuttu nende poole üli lähed. Kas
nad sind ära ustsinud?

Marianne. Ma olen tänna juba nii palju
alatuid asju kuulnud, et ma seda ka
meel ära randa suudan.

Pancras (nutu). Nad on siis ometi sinu-
ga rääkinud!

Marianne. Rääkinud ehk mitte rää-

kirnud, see ei ole tahtis. Ma ütlen teile
koha rües. Ma lähen teie pärast.

Pancras (ägedalt konjarkit klaasi malades
ja seda ära jumes.) Minu pärast! Minu
pärast! Sa üled . . .

Charianne. Ärge tõrelege, härra Duif.
Teil võiks sellepärast kahju olla. Siin
on teie sõrmus. (Paneb sõrmuse laua
pääle, ägedalt murtab Pancras selle nurka.
M. motal ta rües ja paneb klaveri pääle)

Antke mulle ühes tunnistus. Tema tun-
nistuseta olen ma just niisama kau-
get kui seekord kui ma siia tulin.

Pancras. Kusi õmeti nende käest! Kusi
nende käest! Kirjuta unale ise - sa us-
kad seda ju nii hästi - nii hästi!

Charianne (ennast sundides). Annate siis
nüüd mu paberid tagasi? (Pahaselt
atsib ta paberid teiste hulgast välja ja
viskab terna poole.) Täna. (Läheb
ukse poole.)

191.

Pancras. Marianne! Marianne kui
sa lähed

Marianne. Ma lähen. Mina olen mee-
letu. Ja teie liiga häa.

Pancras. Marianne sa tead, et ma
siin üksi wälja ei kannata, et mul
sind tarwis, nii wäga tarwis on, et üksi
kardan, üksi selles äraneeitud, äranee-
tud majas.

Marianne (ümbritud tassa). Siis peate teie
teise majapidaja wõtma, härra Duiif.
Teie ajasite mind ise ära

Pancras (agedalt). Marianne, kui sa lähed,
kui sa lähed

Marianne. Ma pean. Ma pean. (Ära) .

14. etendus.

Pancras. Coba.

Pancras (istub suure waeuaga leentuselike ka-
mina juures ja hakkab meeleärakestliselt
nutma.)

Coba. Papa, papa, null sled sa üks häa

ingel, läbi ja läbi arusaaja ingel, suure-
päraline mõistlik ingel, et sa selle naeste-
rahva ära ajasid, et sa oma laste pääle
mõtlesid - selle eest saad sa kumme musu.

(Kortlikult.) Papp, kas sa nutad?

Panoras [teda emale tõrjundes, ahwardades].

Ei. Ei. - Jäta mind üksi. [Tema läheb
viivitades ära. Ta hakkab uuesti nutma,
tõuseb üles, vaarub lava poole, keeb
puudeli järel, malab sisse, viskab klaasi
maha.]

(Lõpp.)

